

UČITEL

Stanislav Šimandl

www.sista.cz

Knížka Učitel je inspirována skutečnými příběhy učitele základní a později střední školy. Humornou formou ukazuje poněkud naivní začátky, první získávání zkušeností, postup do vedoucí pozice a spokojený návrat mezi řadové kantory.

Obsah :

Strana	Kapitola
4 - 5	1. Přijímací pohovor
6 - 8	2. Začátky
9 - 11	3. Pes by to nežral
12 - 14	4. Škola milých a hodných dětiček
15 - 17	5. Ředitelka základní školy
18 - 20	6. Pekelní andílci
21 - 23	7. Učitel a chce učit.....?
24 - 26	8. Škola v přírodě
27 - 29	9. Znamky
30 - 32	10. Čas pro odchod
33 - 34	11. Chvilka klidu
35 - 37	12. Odměněn třídnictvím
38 - 40	13. Pryč odsud
41 - 42	14. Na střední školu !
43 - 44	15. Střední škola - seznámení
45 - 48	16. Střední škola - výuka začala
49 - 50	17. Moji prváci
51 - 52	18. Život na střední
53 - 54	19. Bylo to hezké, ale.....
55 - 57	20. Jiný úhel pohledu
58 - 60	21. Prokletý rozvrh
61 - 63	22. Školení učitelů
64 - 66	23. Síla osobnosti
67 - 68	24. Politik ve škole
69 - 71	25. Náhoda

1. Přijímací pohovor

Čas tak rychle uhání, pět let je pryč a stojím před vysokou školou s ještě mokrým diplomem. Chtělo by to nějaký dobrý nápad na další zaměstnání, pravda, mám již asi dvouletou zkušenost s výukou informatiky na jedné z pražských základních škol. Práce to nebyla špatná, jen tak trochu mimo dnešní čas a prostor. Finanční ohodnocení odpovídalo lepší brigádě studenta vysoké školy a i přes fakt, že jsem učil právě informatiku, je mi jasné, že ve škole člověk jistě nikdy nebude pracovat s nějakou moderní technikou. Vrcholem technické dokonalosti byl v té době jeden zaprášený počítač ve sborovně a několik málo dalších v honosně nazvané počítačové učebně pro žáky. O nějaké síti se mohlo školám jen zdát. Co dodat, prostě doba předsít'ová. Na jednu stranu mi tedy obor školství připadal až hrůzostrašně zaostalý a vlastně to nikoho ani moc nezajímalo, na straně druhé jsem se dopustil až osudově chybné myšlenky. V té době, kolem roku 1995, se zdálo být samozřejmostí, že takto to stát přece nechat nemůže, vždyť učitelé nebudou dlouhodobě schopni za takový plat učit a někde "nahore" přece časem zavládne aspoň trochu zdravý rozum. Jak velká naivita to tenkrát byla .....

Výsledkem hledání vhodného místa bylo několik odpovědí na moje dopisy a většina z nich mě samozřejmě navracela do školního prostředí. Ze všech byly nejzajímavější dvě nabídky. Jedna klasická, ta školní a druhá, která odkazovala do prostředí velké banky s pobočkou v Praze. Vystudoval jsem ekonomiku a řízení, matematika mě bavila, proti statistice nic nemám a tak oddělení hodnocení akcií bylo vcelku oslovující možností. Nakonec jsem nebyl nucen přijímat všechno, jedna z mých dalších naivních úvah spočívala v tom, že přinejhorším místo ve školství najdu vždy a rok, či dva, tam také zůstat mohu.

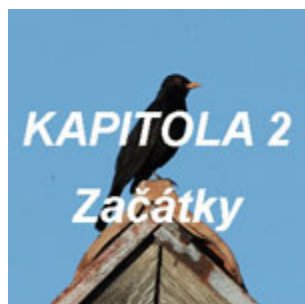
Jak se dalo očekávat, práce v bance nebyla právě to, co jsem hledal. Osobnímu pohovoru předcházela složitá domluva, velký šéf jakéhosi oddělení hrál, podle tvrzení své sekretářky, neustále s někým důležitým tenis. Nakonec "velký", byl poměrně podsaditý, malý chlápek s brejličkami "Lennona", který se neustále snažil budít dojem, že kromě řízení jednoho oddělení banky, jako vedlejší činnost provozuje řízení Vesmíru. Rozhodl jsem se pro rok ve školství a přihlásil se k pohovoru na základní školu, do které jsem před lety chodil jako žáček.

Procházím vrátnicí, známou chodbou a už stojím před dveřmi s nápisem zástupce ředitele. Jsem sice trochu znejistěn, zda má škola tak obrovské množství uchazečů o zaměstnání, když nebudu mluvit přímo s ředitelkou školy, ale tak, jiný kraj, jiný mrav a přijímáním nových pracovníků se podnik od podniku liší. Otevírají se dveře a z nich vykukuje starší, poměrně sympaticky vyhlížející, paní. Vstupuji a hovor se samozřejmě točí kolem školství. Všiml jsem si příjemného překvapení paní zástupkyně, když se školstvím mám již nějakou tu zkušenost. Snad ani ne z důvodu prodělané praxe, ale pro ten samotný fakt, že platové a jiné poměry již znám a přesto jsem se rozhodl o místo učitele matematiky ucházet. Tím jsem také tak trochu podezřelý, zda se ještě dnes nesbalím a neuteču raději někam do hlubokých lesů. Je mi vysvětlena problematika rozvrhu hodin, učebnic a vlastně vůbec nevadí, že nejsem absolventem přesně pedagogické fakulty, hlavně že jsem vůbec vysokoškolák. Těch, jak jsem pochopil, k přijímacímu pohovoru na základní školu mnoho nechodí.

Potom ovšem následovala zřejmě ta trochu obávaná otázka, zda bych tedy na místo učitele nastoupil a byl ochoten plnit všechno, co s takovou prací souvisí za daných podmínek, které již beztak znám. Věta o podmínkách, které znám, byla pronesena s trochu útrpným úsměvem. Tenkrát jsem odpověděl, že ano. Hlavou se mi nesla myšlenka na maximálně dvouleté angažmá, což se později ukázalo jako můj druhý velmi naivní předpoklad. Paní náhle docela zjevně ožila, tvářila se velmi sympaticky a zvedla telefonní sluchátko aparátu, který byl na jejím stole. Informovala paní ředitelku, že mají toho matikáře a vypadá celkem velmi slušně. Rychle rozhovor ukončila a můj mírně udivený pohled si vyložila jako reakci na slovní spojení "vypadá velmi slušně", ohromila mě další větou typu: "No i tohle je pro nás důležité, nemyslete si". Znělo to, jako kdyby můj předchůdce rozkradl kabinetní sbírky geometrických těles. Znovu mě to nutilo k zamyšlení, jestli jsem udělal správně, když je o místo učitele takový zájem. Vlažný přístup paní ředitelky k přijímání nových pracovníků jsem si vysvětlil, jako šetření silami. Většina přijímaných pracovníků zřejmě opět rychle zmizí a vynakládat stále znovu čas a energii nebylo optimálním řešením.

Tak se začala moje zatím dvacetiletá cesta kantora .....

2. Začátky

Začátek školního roku je ve jménu všech možných schůzí, porad a připravování školy na opravdovou zátěž, příchod žáků po prázdninách. Tak tedy sedím na židli za dlouhým, podélně umístěným stolem, v jehož čele se právě usazuje generalita školy. Začíná pedagogická, provozní, nebo jiná neodkladná porada. Přírůstky a úbytky do jednotlivých tříd mne, jako netřídního, čerstvě vyhlízejícího kantora, příliš nezajímají. Dokonce ani instrukce, co vše se změnilo ve vykazování žáků z pohledu třídního, vyplňování třídnic, výkazů a všech možných papírů, zatím nemusí být naštěstí moje hobby. Mimochodem, většina informací beztak navazuje na situaci z doby před prázdninami a tak jako nováček, bez znalosti problémů minulého školního roku, ani nemám šanci většinu instrukcí pochopit. Ve sborovně, jak se dlouhá obdélníková místnost s velkými školními okny nazývá, začíná být slušné horko a i tvrdá židle je po dlouhé době sezení docela nepříjemná. Snadno se stane, že víc než instrukce starší dámy v popředí, pozoruji ostatní osazenstvo místnosti. V jedné části sborovny se nachází tak trochu odděleně od většiny ostatních podivnou, neviditelnou hranicí, "mámovsky" působící skupina učitelek. Jejich hovory se točí kolem zápisů do notýsků, psaní písmenek a problémů nejmenších žáčků. Je to skupina pedagogů prvního stupně, ke kterým se čas od času přidávají osoby, které se jim v něčem podobají. Později zjišťuji, že se jedná o vychovatelky ve školní družině.

Ve zbytku místnosti pozoruji skupinu lidí, která se od té první mírně odlišuje. Obvykle si sdělují informace o neposlušných a neučících se žáčcích nebo naopak talentech ve svých třídách. Vrchní velení školy příliš neposlouchají, je na nich vidět, s jakou chutí dávají na obdiv svoje mnohaleté zkušenosti, které je vedou k závěru, že probíraným tématům není třeba věnovat mimořádnou pozornost. Jsem na své téměř první pedagogické poradě a tak jejich osobnosti dokáží pozorovat více na úrovni studenta, kdy rozlišují energické osoby, vždy připravené k boji, mírné "pohodáře", toužící po nějaké formě dohody a klidu, jemné opozičníky, nenápadně brojící proti téměř každému slovu vedení. Najdu zde i stále příkyvovače, souhlasící s čímkoli a kdykoli a také osoby izolované od času a prostoru, zahleděné pouze do svého vlastního předmětu. Ostatně vyučující tělesné výchovy, který se před pohledem paní ředitelky zakryl velkou květinou stojící na stole a v jejím stínu četl sportovní rubriku novin, byl jejich příkladem. Ostatní osazenstvo místnosti jsem zatím nedokázal nikam zařadit, působí poměrně všedně, stejně jako pracovní kolektiv jiného podniku. Přesto je ten kolektiv něčím jiný, ale čím vlastně? Na takovou otázku jsem si odpovědět nedokázal.

Pak konečně nastává situace, kdy vedoucí dáma školy, hlásí již jen několik bodů v odstavci "pel-mel". U některých, blízko sedících kolegů, vidím obrácené oči kamsi k obloze. Tenkrát jsem ještě nevěděl, že "pel-mel" symbolizuje zhruba tak ještě 2 hodiny času stráveného povídáním prostě o něčem. Postupně se utvrzují, že tato a možná kterákoli základní škola je opravdu mírně jiná dimenze stávajícího světa. Řeší se problém postupné krádeže špendlíků z nástěnek, házení pecek v jídelně, dodržování služeb v šatnách a při té příležitosti ztráty věcí, jejich krádeže a nebo uschování. Nastupuje na tehdejší dobu nový fenomén, tedy používání mobilních telefonů při výuce. Když se konečně řeč stočí ke správnému rozmístění květináčů na chodbách, se kterým jistě pomohu, skoro to ani nevnímám. Mám stále větší pocit, že jsem do těchto míst odněkud spadl a již jen trochu otupěle vnímám nabádání paní ředitelky o přezouvání vyučujících, neb když platí řád pro žáky, učitel jde příkladem. V této souvislosti byly později na školách zrušeny místnosti, kde učitel, postižený závislostí na denním přísunu cigaretového kouře do plic, mohl takové hanebné dílo vykonat. Jde se příkladem, správný vyučující nekouří a tak "zločinec", který nebyl schopen tento pokyn dodržet, hledal bezpečné místo nedaleko školy, kde by mohl nasát několik doušek odporného kouře a urychleně se vrátit do výuky.

Nyní již jen s úžasem sleduji, kam se základní školství za ta léta posunulo. Rezonuje heslo, že škola koná pro žáky a jejich rodiče službu. Ti jsou tak jejími klienty a kromě dodržování povinné školní docházky nemusí téměř nic. Po dotazu jedné paní učitelky, vypadající poměrně přísně, jsem s otevřenými ústy sledoval odpověď, že kružítko, pravítka a další potřeby, pokud žáček základní školy nenesí a je-li to rozhodnutí také jeho rodičů, nedá se s tím nic moc dělat. "Napište mu to do žákovské", zněla odpověď, ale co dál, to už bylo jen pokrčení ramen. Ostatně, jednalo se o zvláštní dobu veřejně prohlašovaných pravd o tom, že pokud se žák rozhodne své šance na vzdělání nevyužít a se školou nebude spolupracovat, nemusí se tím učitel nijak zvlášť zabývat. Stát tehdy při jakýchkoli nárocích ustupoval na všech frontách s odůvodněním, že téměř vše je demokratické rozhodnutí člověka, kterému se služba pouze nabízí. Ach jo, je to trochu jiný svět, ale ještě nějak jinak, než jsem původně očekával.....

Od této chvíle se můj pracovní život řídil zvonkem. Zvoní, utíkám do kabinetu hodit na stůl sešity a pomůcky ze třídy a zase zvoní, utíkám z kabinetu, pokud jsem nedozoroval na chodbě. Zvoní, přiletím do kabinetu a vyřizují několik žáčků, kteří něco chtějí, polykám chleba se salámem a zase zvoní, zvoní .....ZVONÍ ! Už zvonilo ? Ptá se učitel s tupým výrazem ve tváři, ze které jakoukoli jiskru dokázaly neomylně vysát předchozí hodiny strávené ve třídách. Mladý učitel obvykle není vytrénován na přísun mnoha informací během hodiny, což si vyžaduje krutou daň. Několik dalších hodin na něho nesmí nikdo mluvit. A jo, zvonilo a utíká na dozor do školní jídelny, kde s ním několik, stále energií nabitých žáčků, hraje hru na předbíhání ve frontě.

Přeběhne září, polovina října a žáčci, kterým se v tomto časovém období podařilo odhadnout a dostatečně prakticky vyzkoušet, jaké reakce mohou od nového kantora očekávat a kam až lze zajít, mají viditelně stále ještě dost času na nějaké významné učení. Vysvědčení daleko a všech možných lákadel všude kolem spousta. Koho by v té souvislosti zajímala otázka atomů a molekul. Přesto jsem právě v tomto období zaznamenal první nečekaný dílčí úspěch.

Zvoní , s vyplazeným jazykem vletím do kabinetu, hodím na stůl pomůcky z předchozí hodiny a беру si nové, na otázku spolutrpicí kolegyně odpovídám, že mám dozor na chodbě. Také jak jinak..... Knihu na příští hodinu položím na studené topení a chodím od třídy ke třídě pacifikovat postrkující se žáčky.

Jestliže někdo napsal odborný článek o tom, že intenzita zvuku na školní chodbě v době přestávky se blíží startujícímu letadlu, tak mu nevěřím, podle mého názoru je zaručeně vyšší. Při pohledu do jedné ze tříd, kde učím fyziku, zaslechnu dva škorpící se chlapce. Nejprve jejich hádce nevěnuji pozornost, neperou se, nic neničí, nebezpečí nehrozí....Jak krásně pracují sebezáchovné reakce učitelova mozku při třídění vstupních informací... Dobře půjdu dál, říkám si. Potom zaslechnu jednotlivé kruté urážky, kterými se častují, kdy blondák nadává svému spolužákovi do odporných atomů a drobnější, tmavovlasý chlapec, vytáhne opravdovou urážku. " Vypadáš jak molekula a ta je větší" , říká mu. Zanechávám je jejich sporu, ale nakonec, někdo poslouchal aspoň část z toho, co jsem při hodině fyziky říkal.....

3. Pes by to nežral

Jakási kombinace pedagogické naivity a přirozené poctivosti učitelům přikazuje dávat domácí úkoly tak, aby si děti mohly procvičit části učiva, které se samozřejmě pilně snažily pochopit ve škole. Mimo to by mělo být dobré často testovat, zda se práce ubírá tím správným směrem. To lze například formou kratších písemných prací a zkoušením. Tedy, aspoň s tímto názorem jsem nastupoval ve svém prvním roce do třídy, ve které jsem

vyučoval matematiku.

Netrvalo dlouho a nastal ten správný okamžik, rozdál jsem první domácí úkoly a dokonce se mi druhý den podařilo od většiny žáků vybrat pokusy o správné vyřešení příkladů. Pravda, většinou byl víc než patrný jasný úmysl co nerychlejšího vypracování s tím, že správnost nebyla snad ani druhotným cílem, ale ležela až někde za horizontem současného hraní počítačových her, dívání se na televizi a při tom všem poslouchání muziky ze sluchátek. Tedy, tak nějak vypadalo vypracování slovních úloh, bezesporu vnímaných žáky, jako nesmyslné a trapné ubírání drahocenného času u play-stationu. No což, uvidíme, říkám si a nesu si do kabinetu postupně sešity ze tří tříd, kterým jsem úkol zadal. Nakupení sešitů na stole mě donutilo začít počítat, když mi výuka daná rozvrhem končila někdy kolem druhé hodiny a já měl na odpoledne již domluveno doučování jakéhosi studentíka z víceletého gymnázia, který přece jen přispíval něco na výplatní pásku. Tak tedy, tři třídy po dvaceti pěti sešitech, na každý úkol se zadívám tři minutky, to máme, to máme .....a sakra téměř čtyři hodiny. To mám, ostatně na tom nezáleží, prostě nestíhám a chtěl jsem si ještě připravit učivo na zítřek a s obědem ve školní jídelně na mě bude můj malý sponzor z gymplu čekat. Co s tím, někde jsem udělal chybu a zřejmě to učitelé s delší praxí musí dělat nějak jinak. Nechám tedy některé úkoly na zítřek, kdy na můj stůl přistanou další a další a další a jeřda, tady už některé sešity padají za topení a jiné vedle stolu.....nestíhám a nestíhám a písemky na stole, neopraveno, konečně opraveno, ale to už úkoly neopraveny a když opraveny tak domluvena schůzka s rodičem nezdárného žáka, kam jsem hodil plán na příští týden, co mi to říkal kolega, aha připravit plán pro studenta, který onemocněl, rychle vyřídít maily rodičům žáků, ten počítač opět nestíhá.....omyl, já nestíhám.....uff, kdo si tohle vybral dobrovolně.....

Je konec září a už nevím, čím jsem. Nyní je naprosto jasné, že zkušené učitelé to dělají nějak jinak. Zcela jistě to chce nějakým způsobem změnit organizaci práce. Musím se nad tím zamyslet, říkám si druhý den, když se chystám strávit

hlavní přestávku dohlížením nad žáky s odkladem vlastní svačiny na některou z krátkých přestávek později.

Lze říci, že několik takových dozorů o přestávkách bylo velmi přínosných, zjistil jsem, že splnění domácího úkolu bylo pro žáky při hromadném opisování poněkud méně časově náročné, než pro naivu, který potom tyto domácí úkoly opravuje. Tenkrát ještě nebyla doba fungujících sociálních sítí a tak děti byly nuceny nepohodlně domácí úkol opsat v omezeném čase přestávky. Dobře, říkám si, poučil jsem se a splnění domácího úkolu budu čas od času prověřovat písemkou. Opět chyba, počet písemných prací vzrostl natolik, že při úměrném čase opravování jedné něco kolem dvou minut, mi opravení třídy zabere další hodinu. Při sečtení s časem na přípravu a opravením domácích úkolů nestíhám, vlastně nic nového, jen to nyní již naprosto zkušeně беру s úsměvem. Navíc zjišťuji, že starší kolegové musí mít lepší kondici, protože po opravení přibližně jedné třídy začínám zdravě blbnout, chyby již nevidím na první pohled a dokonce ani na ten druhý a tak se čas na opravení slušně prodlužuje. Pomaličku začíná boj o holý život učitele. Buď stihne v daném čase, vzdor postupnému vynechávání smyslu pro logiku, opravit a nebo se pro tento den vzdá.

Tudy cesta společně s dalšími povinnostmi opět nevede. Jak moc jsem se v této souvislosti naučil milovat studenty vehementně prosazující fakt, že jejich soused má o jeden bod více, když práci mají naprosto shodnou do nejmenšího detailu. Nemusím určitě vyličít zcela nepopsatelné pocity kantora, u kterého se takto neodbytně hlásí žáček s tím, že by měl mít stejný počet bodů, jako student před ním, za ním a nebo dokonce vedle něho a před svojí stížností ani nemusel kontrolovat, že testy skutečně shodné jsou. Vždyť naprostá shoda odpovědí na otázky vznikla logickým vývojem, vzhledem ke způsobu vypracování testu. No jo no, řeknu si, příště se musím dívat lépe nebo snad zcela nepopulárně takového žáčka vyzkoušet.....Zkoušení, to je nápad, bude se zkoušet ! Zatím zcela naivní adept učitelského povolání konečně dostal spásnou myšlenku, já jim dám, všechny vyzkouším. Pak se ovšem do unavené hlavy vrací prosté uvažování a rozum. Takové zkoušení, to je nejméně 10 minut na každého žáka v případě, že dotyčný jedinec zamíří rychle k tabuli a po vhodných otázkách kantora, rychle zase od tabule. To znamená přibližně 300 minut na jedno kolečko zkoušení ve třídě. Taková časová rezerva, pokud by bylo možné zkoušet každého vícekrát, je z říše snů. Jak moc nyní chápu svého pana profesora českého jazyka, který se jako nematematik neustále dostával do extrémní situace, periodicky se opakující každé pololetí. Buď probral látku tak, jak si představoval, což při jeho zamilovanosti do literatury znamenalo nastavovat čas výkladu, nebo získávat známky. To druhé pro něho představovalo téměř neřešitelný problém a tak vždy před závěrečnou klasifikací řešil otázku získání maxima z minima informací.

Tak naštěstí i učitel-začátečník časem získává nějaké ty zkušenosti a naučí se připravovat takové písemky, které lze opravit rychle a efektivně. Mám ovšem zkušenost se sídlištní školou, kde některé místní dámy mají učitelky svých ratolestí přímo pod drobnohledem. Snadno se stane, že kolegyně v kabinetě naplní svojí nákupní tašku sešity na další den a odchází s tím, že doma opraví místo jiné, jistě méně zajímavé činnosti a když po hodině za touto spolupracovnicí odcházím já, opravdu velmi nerad zaslechnu větu ve smyslu : " zase šla domů už ve dvě a ještě měla tašku plnou jídla, které jim dají ve školní jídelně .... ". Nu což, tohle papání by skutečně ani pes nežral.....

4. Škola milých a hodných dětiček

život.

Snad jen naprosto naivní adept učitelského povolání s adresou bydliště mimo tento svět by se domníval při nástupu do školství, že žáci jsou bytosti zcela zaměřené na svoje vlastní vzdělání, tedy něco jako nádoba ochotná se naplnit moudrem vyčteným z knih. Tak tomu samozřejmě není a svět je pro děti plný naprosto jiných lákadel, než jim nabízí , někdy trochu jednotvárný, školní

Tak začínající učitel, snadno pronikne do světa taháků ukrytých v propisovacích tužkách, nalepených na obalech kalkulaček, zachytí pohled nepřipraveného studenta někam dolů, pod lavici , kdy pouze občas stačí změnit polohu nohou k tomu, aby byla přečtena právě ta pro písemku důležitá poučka z papíru na židli. Poněkud bez fantazie působí otevřené sešity vedle školní tašky, malé lístečky uvnitř penálu a nebo dokonce popsána lavice, či opěradlo židle spolužáka, který sedí před adeptem na nedostatečnou. Naštěstí i učitel-začátečník se velmi brzy naučí, že nemá smysl hledat přímo tahák, ale stačí při obávaných desetiminutovkách a všech možných prověrkách jen hlídat, kam se dotyčný student dívá. Je poněkud nepřírozené psát na papír připravený na své lavici a přitom sledovat na podlaze snad mravence, který tam jistě vyvádí nějaká alotria.

Mám dokonce za to, že sledování taháků je poněkud nudnou a neproduktivní součástí dnešní praxe učitele i když lze při této příležitosti podotknout, že v dobách minulých správně napsaný tahák učivo dokázal naučit ještě před písemkou a na ni samotnou již nebyl nutný. Jako takový měl svoji cenu a končil v podobě kartiček pro další možné využití coby například záložka v učebnici. Dnešní uměle vyrobené taháky na počítači a do miniaturních rozměrů zmenšeny na počítačové tiskárně a nebo dokonce téměř bezpracně vyrobeny skenováním příslušných částí učebnic už žádnou cenu nemají. Po písemce skončí v koši a téměř žádnou hodnotu, kromě pokusu o podvod, svému majiteli nepřinesou.

Samotnou kapitolkou ve školství jsou ovšem události zcela neočekávatelné, to si takhle jde naivní kantor po chodbě a nakoukne do dveří i vidí nezbedného žáčka , jak květinu zalívá vodou s notnou příměsí modrého inkoustu. Nevím kolik učitelů se zachová zcela profesionálně a půjde roztomilému šestáčkovi vysvětlovat, že inkoust skutečně není pro květiny zcela ideální zálivka. Naopak, mírně to v člověku zabublá a velmi rychle nezbedníkovi vysvětlí, že jestli jeho péči květinu nevydrží, on to pocítí na svém hodnocení chování. S částečně hraným výrazem velké naštvanosti odchází učitel ze třídy s tím, že žáček už snad nebude svoje podezřelé chování opakovat, nic nedbá na výmluvy , v té

chvíli vystrašeného chlapce, že chtěl pouze vyzkoušet, zda květině vyroste modrý květ. Naštvaný kantor potom popadne svojí učebnici matematiky a se zvoněním vstupuje právě do té třídy, ve které se incident odehrál. Pokud snad také učíte, tak se nemýlíte, opravdu se nedá dalších deset minut učit..... čeká na vás totiž groteskní výjev, kdy dotyčný žáček vyndal květináč z obalu, květinu z květináče a v totálně zabahněném, již neodtékajícím umyvadle oplachuje kořeny pro to, aby květina přežila dotyčnou dávku inkoustu. Při té příležitosti ovšem vypadá celá třída jako rozbahněná cesta do školy při jarním tání sněhu.

Někteří lidé mají skutečně smůlu , říkám si, když do sborovny přiběhne vyděšená paní učitelka výtvarné výchovy, že jakýsi žák se pokusil při její hodině zapálit úplně celou školu. Je mi to nějaké podezřelé a tak chvíli sleduji předivo odvíjejícího se detektivního případu, který postupně vyšetřuje zbytek školy, zatímco dotyčná dáma je zralá tak na dva frťany. Konec celé kauzy je poněkud nečekaný, dotyčný chlapec byl vášnivým nadšencem všech možných elektronických přístrojů. K jeho cti patří, že přístrojky sám vyráběl, k jeho smůle ovšem, že byl svým světem elektroniky příliš zaujat. Ráno před školou našel jakýsi pozůstatek z přístroje v podobě tištěného spoje, který byl osazen, pro tohoto chlapce, neodolatelnými součástkami. Nejjednodušší cestou, jak tyto součástky ze spojů vypreparovat bylo zahřátí cínu , který je držel, na patřičnou teplotu pomocí zapalovače. Vůbec nevadilo, že je právě výtvarná výchova a kolem plno papírů. Co naplat, máme tady malého žháře.....

Vždy si říkám, že všechno se dá nějak vysvětlit a že rozumní žáci přece nevyrobí tak obrovskou hloupost. Pravda, tenhle názor se s přibývajícím praxí velmi mění. Vždy jsem se například velmi rezervovaně stavěl k nedoporučení pouštět žáky na WC. Přece jen, pohled na studenta, nadskakujícího na židličce a čekajícího na milosrdné zazvonění není nejlepší a také, co by mohl udělat tak hrozného .....Stejně zřejmě uvažovala starší a zkušenější paní kolegyně, která propustila nevině vyhlížejícího studentíka na toaletu. Nemohla ovšem tušit, že z výuky takto uvolněného žáčka bude nejvíce zajímat, zda záchodové prkénko i bednička jsou z hořlavého materiálu a co udělá hořlavá bednička, naplněná nehořlavou vodou při požáru. Dalším vysvětlením, může být fakt, že už jej ten den výuka prostě omrzela, buď jak buď, vše skončilo zdárnou evakuací části školy. Nad nepouštěním žáčků na záchod bych se měl zamyslet.....

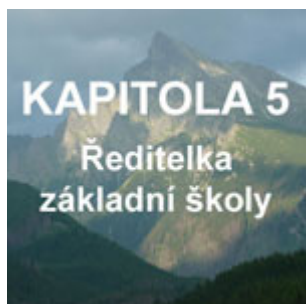
Další zkušenosti prvního roku učitele je udržovat si neustálou schopnost pozorovat neobvyklé jevy a správně je vyhodnocovat. Zvláště když máte volnou hodinu, sedíte s paní kolegyní v kabinetě a opravujete písemky. Snadno přehlédnete poměrně velký předmět, který velkou rychlostí proletí kolem vašich oken kabinetu. To až mnohem později zjistíte, že někdo z žáků posledního ročníku ten den na sobě již pocíťoval, že pokračující výuka je nad jeho síly a tak

poslal svoji tašku jinou cestou, než svoje tělo, aby průchod vrátnicí, byl snazší. Lze věřit, že se svojí školní taškou doma opět shledal.....

V dobách učitelských začátků mladého pedagoga se razilo heslo o zvyšování demokracie ve školách, o hledání cest, jak žákům umožnit nějaký podíl na organizaci chodu školy a vytvořit příjemné prostředí. Osvícená paní ředitelka se jistě vynasnaží takové žádosti vyslyšet. Právě založený žakovský parlament tak přichází se zdánlivě neškodným přáním, pouštění jimi vybraných písniček během přestávek. Nic naplat, žáci jsou nyní partnery v dialogu a musíme je vyslyšet, zní mi řeč paní ředitelky na poradě. Nutno říci, že celkovou atmosféru ve škole toto opatření maximálně zlepšilo, učitel měl totiž na výběr, buď poslouchat při dozoru na chodbách hlahol žáků, přes který nebyl rozhlas slyšet a nebo se zavřít do kdysi tichého kabinetu, kterým se nyní rozléhá hlasité, jednotvárné, tuc, tuc, tuc....coby moderní hudba. Plně chápu, že je možné týrat vězně pouštěním jistého druhu hlasité muziky po dlouhou dobu a zcela jistě prozradí vše ze svých tajných plánů jen za chvíli klidu. Stejně tak i já jsem jednoho dne sledoval úsměv kolegyně v kabinetě, ovšem v jejím oku se zaleskl pohled šelmy. Bere si židli, staví ji ke dveřím, stoupá si na ni a.....proboha, co to dělá....., jedním mocným pohybem vytrhla malý školní reproduktor ze svého místa a záhy hodila někam pod svůj stůl. Ze stěny nyní trčí jen dva slabé a hlavně tiché dráty.

Po několika dnech aklimatizace v tichém kabinetě lze říci , že škola je plná milých a hodných dětiček.....

5. Ředitelka základní školy

Kromě žáků a kolegů se začínající učitel jistě setká s ředitelkou školy a jejími zástupci jako s autoritami, na nichž závisí vedení celé školy. Tak, jak čas běží, může si zpočátku naivní učitelský začátečník chybné představy mírně poopravit. Někdo ze zástupců na sebe zřejmě upozorní velmi nevděčnou prací děláním školních rozvrhů, neboť není možné zavděčit se všem a vždy se najde nespokojenec, který dokáže vést hnutí odporu proti čemukoli, co mu v rozvrhu nevyhovuje.

Stopa ředitelky školy až tak markantní nebývá, i když samozřejmě za velkou částí těchto činností v nějaké míře stojí, byť někdy jen nastavováním pravidel. Podle pravidla "důvěřuj, ale prověřuj", se začínající kantor setká s paní ředitelkou při hospitaci. Tedy návštěvě první dámy školy během hodiny vyvoleného nešťastníka. Učitel-začátečník, který podléhá mírné nervozitě se jistě dopustí některé z chyb, které jsou usnadněním situace pro obě strany. Napsat tedy do záznamu, že tabule nebyla na začátku hodiny dobře smazaná, učitel v určité části svého výkonu mluvil směrem do tabule a ne k žákům, vyvolával stejné jedince, nenapsal téma hodiny na tabuli, je velice jednoduché a nevyvolává žádný spor. Vezme-li se v úvahu situace ředitelky školy, která jistě nemá zájem hledat dalšího kantora, je sporné, zda by za daný plat na základní škole vůbec našla, jedná se o chyby typu "No něco tam napsat musíme a bude všechno tak, jak má být.....". Učitel-středně pokročilý už podobné začátečnické chyby nedělá a sepsat tak nějaký záznam je problematičtější, ono se sice něco najde, ale učitelství snad nikdy nebude přesně naplánovanou činností, která by umožňovala jakési počítačové ohodnocení, i když se o to někdo jistě pokouší. Celá řada postupů je vhodná pro danou třídu a probíranou kapitolu a v jiné třídě by kantor, byť pro stejnou látku, zvolil jiný přístup. Jak tedy něco hodnotit.....Na obhajobu hospitací lze ovšem říci, že zkušený učitel vidí přesně to, co lze jen obtížně popsat, tedy jakousi hladkost průběhu hodiny, střídání jednotlivých činností s žáky a přechod mezi nimi. Učitel, při přípravě na hodinu, vychází z konkrétní situace dané třídy a bývá trochu směšné, pokusit se při přijímacím pohovoru hodit jej do naprosto neznámé třídy a snažit se něco hodnotit. Zvolí-li totiž kantor v takovém případě špatný postup, pak to může být i tím, že třídu nezná a v mírně odlišném prostředí by se jednalo o velmi efektivní vysvětlení nové látky.

Přesto i při hospitacích se stávají poměrně zajímavé situace, kdy učitel reaguje na situace, které nešlo předpokládat. Zvláště přijdete-li do třídy po vysoké škole plni těch nejnovějších informací a jako bonus sdělíte žákům něco navíc. Nevím,

zda chce vyučující v té chvíli slyšet reakci žáka, že přítomná paní ředitelka jim to v rámci svého předmětu říkala včera trochu jinak, méně opatrný žák by řekl, že úplně jinak. Dobrá bývá také nezapomínat osobní věci od propisek, přes hodinky, až po brýle. Situace se začne u začátečníka ve třídě poměrně rychle hroutit, nemá-li přehled o uplynutém čase, aby bylo možné snadno projít všemi částmi hodiny. Zeptat se žáků často nebývá ideální, existují mezi nimi i škodolibci, pro které je jistou záchranou, pokud hodina bude zkrácena o pět, či deset minut. Z tohoto hlediska otázka, za jak dlouho hodina končí, nabývá velmi nebezpečných rozměrů. Zapomenout v kabinetě brýle na dálku a vstupovat do třídy je přímo hazard. Pamatuji si na jednoho ze svých kolegů, kterému se taková situace stala a ve vedrech, která na začátku školního roku panovala, se posadil na roh katedry, pohovořil s žáky o podmínkách za velikými, sluncem zalitými, okny školní třídy, prohodil několik více či méně podařených vtipů a naštěstí plynule navázal s učivem. Žáci byli až neobvykle hodní a jeho se zmocňoval poněkud divný pocit z kulatého, světle zbarveného předmětu, který vyčuhoval v zadní části třídy. Dál ovšem jeho oči nebyly schopny zaměřit a třídou procházel až ve chvíli, kdy diktoval zápis nové látky do školních sešitů. Hle, jak oči postupně zaostřují, kulatý předmět se postupně proměňuje v blondatou hlavu paní ředitelky. Nu, zřejmě má celou dobu oblíbenou hospitaci. Komentář nepotřebuje ani situace, při které si žák usmyslel, že při hodině začínající kolegyně bude dobrým vtipem zavřít se do skříně. Za normální situace by byl jistě brzy odhalen, ovšem nervozita prvního předvádění vlastní hodiny paní učitelku ochromila natolik, že ukrytého žáka nezaznamenala. Na čistě smazané tabuli se objevil krásný, logicky navazující zápis, činnosti žáků byly voleny tak, že se práce dařila. Sešity žáčeků byly vhodné pro vystavení na galerii a zbývá již jen závěrečné opakování učiva vzhledem k blížícímu se konci hodiny. Milý chlapec, zavřený za dveřmi skříně, ovšem právě v této chvíli vyhodnotil vzniklou situaci jako velmi nebezpečnou. Rozhodl se jednat, vyšel ven ze svého úkrytu a jeho hlasité: "dobrý den" , šokovalo nejen mladou paní učitelku.

Na závěr je nutno napsat, že při nepodpoře státu si i začínající učitel velmi brzy všimne obtížné situace ředitelů a ředitelky škol, když rozdělují odměny zaměstnancům a sahají při tom na samotné dno s povinností zadávat učitelům práci, která je mnohdy nad rámec jejich pouhého pedagogického působení ve škole. Často tvoří hromosvod mezi školou a okolím bez možnosti se nějak bránit. Při té příležitosti si nemohu nevzpomenout na ranní příchod do školy a shromáždění několika učitelky již na chodbě samotné. Vmísil jsem se do rozhovoru a zjistil, že včera měl jakýsi žáček třetí třídy základní školy hodit po své paní učitelce židli, protože se mu až tak nelíbilo hodnocení, které obdržel. Podle vyprávění další paní učitelky má právě v těchto chvílích přijít do ředitelny otec takového žáčka, aby si vyslechl sdělení o snížené známce z chování od nejvyšší autority školy. Přiznám se, že i já jsem čekal kdo přijde, moje představy

dosahovaly od lidí, které běžně potkávám na chodníku, až k obyvatelům pralesa. Nakonec přišel poměrně vysoký pán, stylově se podobající hudebníkům některých skupin hrajících takzvaně tvrdší muziku, ovšem v letech, kdy se hlásily první šediny. Jak přišel, tak i odešel, snižená známka z chování mu vůbec nevadila a nejdůležitějším hlediskem pro něho bylo, že se mu daří z chlapce vychovávat osobnost. Tak nějak nám to bylo později paní ředitelkou vysvětleno. Nu co dělat, škola pouze poskytuje službu rodičům.....

Velkou opatrnost vždy vykazovalo vedení školy ve chvílích, když byl nějaký žáček hodnocen nedostatečně a měl tedy propadnout. Učitel-začátečník, může uvažovat o důvodech takové opatrnosti, zda snad nejde dokonce až o podezřelé jednání. Učitel-středně pokročilý už má dostatek zkušeností aby věděl své. Sám jsem nabyt velmi zajímavou zkušeností prostřednictvím svého kolegy, který se odvážil nechat propadnout svého žáka. Ten neměl sebemenší pojetí o dlouho probíraném učivu, tedy obsahu a obvodu kruhu. Myslím, že i paní ředitelka, po vyslechnutí jistě "odborných" znalostí, které chlapec u opravných zkoušek předvedl, byla pro jeho hodnocení tou nejhorší známkou, kterou je možné vůbec udělit. Tak se i stalo a hle, školu navštívila kontrola z nejvyšších, tedy inspekce. Bylo shledáno, že dotyčný vyučující se dopustil provinění. Místo obvod a obsah kruhu totiž zapsal do třídnice větičku "obvod a obsah rovinných útvarů". Nebylo tak možné přesně ověřit, zda žáček skutečně během školního roku danou kapitolu týkající se právě kruhu probral. Stížnost rodičů tak nešlo zamítnout..... Jak marné bylo volání po tom, že kruh je rovinný útvar, učitel máš smůlu, škola poskytuje službu, chtělo by se říci "některé veřejnosti" a škola je v tomto soukolí jen malým kamínkem. S kyselým úsměvem lze dodat, že dotyčný učitel byl "potrestán" další nepřítomností takového žáka, ten se totiž rozhodl, že křivda, která na něm byla spáchána je obrovská a on dále nedokáže takovou školu navštěvovat. Našel si nějakou lepší.... Jako jemnou narážku na systém financování škol "-peníze za žáka-" lze dodat, že "tu lepší" skutečně našel a dokonce dokázal udělat zkoušky tak dobře, že nemusel ani opakovat ročník. Tak kantor až příliš brzy ví, že paní ředitelka základní školy, byť by byla velmi váženou osobností daného regionu, nedokáže vyřešit problémy, které jsou založeny úplně jinde a samozřejmě také kantor ví, že ředitelka školy se bude chovat racionálně, vzhledem ke své osobě.....

6. Pekelní andílci

Přijdu do sborovny a zmateně koukám na nástěnku, kde figuruji v podezřelém seznamu některých kolegů. Mých rozpaků si všiml zkušenější kolega a s úsměvem ihned říká : " Vyhrál jsi první cenu, doprovázíš devátou třídu na koncert". Začínám zjišťovat o co se vlastně jedná. Vím, že na každých 22 žáků musí být doprovod jednoho učitele a protože zmíněná třída obsahuje více "andílků" , byl jsem zcela nedobrovolně vtažen do této jistě velmi zajímavé a hlavně poučné události.

Již přípravné akce týden před samotným koncertem slibují zajímavé utkání mezi civilizovaným světem a pralesem plným divokých lovců zvěře. Neustálé upozorňování třídní učitelkou inkriminované třídy, která samozřejmě tvoří druhého nešťastníka do dvojice, na nutnost vhodného chování a také změna této paní kolegyně v něco , jako středověkého výběrce daní předznamenává daleko větší zábavu než tu, kterou "výchovný" koncert ve svém názvu nabízí. Větší část žáků totiž okamžitě prohlásí, že na žádný výchovný koncert vlastně ani nechce a cena 50 Kč je zvažována žáky v tom smyslu, zda se za ně vyplatí přijít o povinné hodiny matematiky a českého jazyka. I po té, co nešťastná paní kolegyně použije veškeré taktiky na vylákání zmíněné částky z rukou kultury chtivých žáčků, není si do poslední chvíle jistá počtem účastníků. Mnozí zaplatí poslední minutu před odchodem a některé vyslyší mocný spojenec, někdo z rodičů, v tom smyslu, že daleko lepší možností je do školy ten den vůbec nepřijít. Zmíněnou částku má takový absentér možnost investovat nějakým lepším způsobem a zábava při sledování učitele před tabulí se ten den nekoná. Někdy ten důvod v podobě náhlé, obvykle jednodenní "počítačové" nemoci se již najde a 50 Kč zůstane ušetřeno. V těchto dnech je možné vidět supící osobu poletující po chodbách školy s papírem , coby seznamem platících v ruce a tiše proklínající všechny výchovné koncerty, jako trest pro třídního učitele. Inu, to doprovázení třídy se nám začalo vyvíjet v docela zajímavé utkání.

A je to tady ....., den odchodu na výchovný koncert. Třídní učitelce se povedlo shromáždit svoje "ovečky a beránky " , přepočítáno, zapsáno, vybrány zbylé peníze a jde se. Jen paní třídní ještě medituje, zda má ve své vlastní peněžence dostatek větších bankovek tak, aby nezaplatila v korunových mincích za svých třicet andílků. Koukám, že některé dívky ve třídě se poněkud jinak vymódily, vrstva všech možných barviček na jejich tvářích by se dala stírat zednickou špachtlí a stále by zůstal dostatečně silný nános. Později jsem pochopil, proč tomu tak je.....

Nástup do dopravního prostředku se odehrával vlastně docela klidně, žákům se podařilo stlačit ostatní cestující do zbylého prostoru autobusu a při pohledu na většinu přepravujících se "andílků" našťestí ostatní přepravující se osoby na nás s kolegyní vyloudili spíše útrpný úsměv a pohled plný soustrasti, namísto nadávek, které bych si na jejich místě dokázal, coby slovní projev, představit lépe. Dobře se bavila jen skupinka tří vojáků v zadní části autobusu, kterým jedna z dívek začala předávat svoje telefonní číslo za neustálého uchichtávání se ostatních žáček stojících kolem. Konečně vystupujeme, říkám si a snažím se získat přehled o počtu vystupujících žáků z autobusu. Vypadá to dobře, říká kolegyně, která se již dopočetla potřebného počtu hlav ze své strategicky zvolené pozice vedle dveří, kterými se dral souvislý proud směsice nevinných obětí a svěřených studentů. V podobném duchu se odehrávala cesta i dalšími dopravními prostředky.

Obdivuji se odvaze paní třídní, která dává žákům dvacetiminutový rozchod s tím, že do začátku představení je dostatek času a vše se dá klidně stihnout. Přece jen čekat s třiceti "andílků" za zády před dosud zavřenými dveřmi byla druhá, také ne příliš ideální varianta. Čas pomalu vypršel a žáčci se trousí opět před, tentokrát již otevřené, dveře sálu, kde se má odehrát hlavní klání mezi světy. Jen dva chlapci se stále nevracejí a to i v době, kdy všichni ostatní jsou již usazeni na svých místech a koncert pomalu začíná. Nabízím tak paní kolegyni, že na chlapce počkám před budovou a odvedu je na místa. Nervózně vyhlížející třídní to schválila jako dobrý plán a snažila se najít číslo mobilního telefonu jednoho ze žáků. Po nějakých dvaceti minutách vidím hledanou dvojici přibližovat se k místu setkání a okamžitě na ně vyrukují s tím, co se to tak důležitého stalo? Zjišťuji složitě se rozvíjející příběh o objednání propečeného kuřátka ve stánku, které se překvapivě vyrábělo a také jedlo o něco déle, než dvojice čekala. Chlapci ovšem usoudili, že jídlo je přednější než koncert, nedodržení času setkání jim nepřipadalo o pár minut tak strašné a tak se v poklidu najedli dřív, než se se sluchátky na uších odhodlají sledovat výchovný koncert.

Sluchátka na uších byla vůbec krajně nepříjemná atrakce výchovného koncertu a snad bych ani nechtěl vidět do hlavy vystupujících umělců, kteří sledují svoje obecenstvo povětšinou zaujato mobilními telefony, ve kterých v lepším případě hraje hry, v horším případě od telefonu vedou zdánlivě neviditelná sluchátka až k uším posluchače. Hrůza říkám si a trochu bezmocně sleduji mladíka z jiné školy několik řad přede mnou, který má nemalé problémy přečíst si noviny v šeru koncertního sálu a tak zvedá svoje ruce stále výše, nyní už téměř nad svojí hlavu. Jeho paní učitelka zasáhla až ve chvíli, kdy se spolužák dotyčného chlapce snažil zvýšit atraktivitu výchovného koncertu zapálením těchto novin. Toužebně očekávám konec celé akce myslím stejně, jako hudebníci na pódiu, přítomní učitelé a také samotní žáci.

Cesta zpět do školy se až neuvěřitelně vlekla a to co se směrem na koncert odehrálo za půl hodiny, to zpět trvalo téměř hodinu. Žáci si poměrně snadno spočítali, že brzký příchod do školy vůbec není v jejich zájmu, protože by snižoval počet odpadlých hodin. Zcela logicky tak byli schopni velmi dobře spolupracovat a to na takové úrovni, jakou jsem při hodinách v kooperativně zaměřených činnostech neviděl. Konečně ve škole, oddechl jsem si, Ve chvíli, kdy se řešila kauza dvou chlapců pojídajících kuře místo koncertu jsem vyslechl zkušenost jednoho ze starších kantorů. Jemu nepřišli na sraz na Staroměstském náměstí dvě dívky, podle jejich vlastního vyjádření byly obtěžovány orgány policie, která je považovala za prapodivné ženštiny a v žádném případě jim nevěřila, že ještě nejsou držitelkami občanského průkazu. Tak, vzpomněl jsem na vojáky v autobusu, kdo to má pod vrstvou barviček na obličeji poznat. Prožil jsem tak jeden den s pekelnými andílky.....

7. Učitel a chce učit.....?

Začínající učitel tak nějak předpokládá, že ve svém zaměstnání bude vyučovat. Ostatně má stanovenou takzvanou přímou vyučovací povinnost s dětmi ve třídě. Nepřekvapí jej ani fakt, že kromě této přímé povinnosti má ještě řadu dalších, jako je doprovod žáků na akce, které škola pořádá a nebo dozory na chodbách a mnoho dalších podobných radovánek. Začínajícího kantora by ovšem mohlo překvapit, že v podání některých, zvláště ambiciózních ředitelů, se právě v čase této druhé části svého úvazku stane tak trochu děvečkou pro všechno.

V této souvislosti přijdu v docela sychravý podzimní den do sborovny a co nevidím, u mého jména podezřelá zkratka, které zatím poněkud nerozumím. Podle již několikaměsíční zkušenosti, že každá nová zpráva se obvykle promění v cosi nepříjemného, ptám se zkušeného kolegy, v jaké oblasti jsem vedením školy byl obdarován důvěrou a zvolen pro nějakou funkci. Kolega se vyjádřil něco ve smyslu, že je všechno jednoduché, prostě přijdu o hodinu dřív do školy, dobře se obléknu, jinak zmrznu, stoupnu si před školu s osobní váhou a budu čekat, kdo z dětí přinese balíček se sběrem. Chvilku jsem koukal přesně podle pořekadla "o vyorané myši", ale vlastně to všechno bylo pochopitelné. Škola měla zájem získávat od dětí sběr starého papíru nejen z důvodů finančních, ale také jakéhosi dobrého pocitu výchovné činnosti a pověsti v okolí. K tomu účelu byl využit vždy jeden vyučující, který vyfasoval osobní váhu a počasí nepočasí, společně s několika dětmi stepoval před školou, když čekal na žáky, kteří přinesou balíček sběru. Po skončení akce balíky odnášeli do připraveného kontejneru, což byla velice podnětná činnost, zvláště při velmi chladných podzimních teplotách. Vedení školy mělo zjevně na paměti, aby si učitel stále uvědomoval, že existují i jiná obtížná povolání. Po přenesení balíků se sběrem se potom takový pracant mohl za odměnu odebrat do třídy, kde již pár minut čekali žáci na jeho výuku. Tedy pokud se nestalo něco neočekávaného, například nepřišel malý nákladář podnikatele, který se potřeboval zbavit popsanych papírů, které věnoval v podobě sběru škole. V takovém případě přišel učitel do třídy ještě o něco později a cítil se naprosto provinile, že nestihl vše v kratším čase, aby žáci nečekali na jeho výuku. Přece mohl nákladář balíčků vyložit rychleji a do připraveného kontejneru vše srovnat tak, aby nepřekročil čas potřebný k včasnému nástupu do třídy. Ostatně, druhým problémem byla volba, zda si v propoceně košili koledovat o nastydnutí zad a nebo nosit nějaký ten pracovní oblek navíc.

V té době už jsem nějaké zkušenosti získal na to, abych věděl, že další nebezpečí pro kantora spočívá v přiznání, že ovládá některou další populární činnost, kromě učení samotného. Zejména krizové bylo ovládání sportu, nějakých her, modelářství a podobně. V takovém případě byl totiž vedením školy okamžitě identifikován jako nadějný pro oslovení s žádostí na vedení školního kroužku. Odpověď "ne" se samozřejmě vedením příliš nepředpokládá a pokud nastane, není v budoucnosti pro učitele určité výhodou. Odpověď ano v sobě skrývá předpokladatelná rizika. Bude mu zcela jistě nabídnut spíš symbolický peněžní příspěvek, který menší, než kdyby se v tom samém čase kantor věnoval jakékoli jiné, špatně placené činnosti. Slova o tom, že další školní rok už "dotyčný dobrovolník" podobnou zájmovou činnost pořádat pro děti nehodlá jsou brána skoro jako zločin a atentát na školu samotnou a navíc ještě jedno plus, cokoli se zvláště na sportovně laděných mimoškolních činnostech stane, je věcí vedoucího kroužku, tedy dobrovolného nedobrovolníka. Má to přece placeno, tak ať se stará..... Je ovšem pravda, že základní škola po takových pracovnících přímo touží, vždyť po letech jsem vyslechl ne jeden telefonát od rodiče žáka, kdy při úvahách, kterou školu zvolit, rozhodoval pouze počet těchto řekněme dumpingově vyráběných zájmových útvarů pro děti. Někdy až tragikomickou groteskou byl rozhovor s rodiči "možná" budoucího studenta školy, kdy první věta zněla , samozřejmě po vzájemném představení , kolik máte kroužků ?

Po těchto zkušenostech jsem si říkal: "Vždyť já chci přece normálně učit....." a za sebou slyším , možná jen zdánlivý, výsměch. Další zpráva na nástěnce ukládala učitelům školy povinnost počkat ve sborovně do poměrně pozdní hodiny. Někdy malér, říkám si, ale nikoli, to jen skupina lidí se snaží učitelům zdejší školy nabízet finanční produkty kampaňky. Bohužel, znají kohosi ve škole a tak mají dostatečný prostor pro svoje nabídky. Oddychnu si, už končí a ve velmi černých barvách vidím další a další školení.

Nejzajímavější se mi zdálo školení z důvodu, aby kdosi jiný mohl vybrat nějaký grant. To jsem ovšem před začátkem nevěděl a tak po vyučování sedím ve školní lavici společně s ostatními členkami a členy zdejšího pedagogického sboru a čekám co se bude dít. Přijde mladinká dívka a při častém zakoktávání nervozitou se nás snaží informovat o jakýchsi statistických datech, které jsou výsledkem výzkumu na základních školách ČR. Dnes již nevím o jaké informace se jednalo. Ve chvíli, kdy začínám vážně usínat se postaví energičtější kolega s dotazem, k čemu mu to jako má být. Bohužel takové řešení zvolil až po hodině prezentování " něčeho". Po krátké diskusi s paní přednášející se dozvídáme, že možná k ničemu, ale vedoucí celého výzkumu v rámci grantu podepsal, že s výsledky seznámí učitele základních škol, tak ať ještě chvíli vydržíme, protože jinak by nedostal svoje peníze. Znovu na to koukám "jak zjara" , naštěstí mladá přednášející neměla dostatek sil na to, aby nás zvrátila od

myšlenky podepsat se na prezenční listinu s odkazem, že jsme byli seznámeni a nyní již odcházíme domů. Zřejmě jsme všichni měli mnoho lepších nápadů, jak strávit ten den následující hodinu, kterou by jistě podnětné školení ještě zabralo.

Hlavně ne další školení, říkám si, vždyť já jsem neudělal žádný zločin, za který mám být nyní trestán, já chci jen normálně učit.....To jsem si říkal až do chvíle, kdy přišlo školení k neuvěřitelnému projektu "Internet do škol" a já mám být školen na téma, co je počítač. Néééé, už dooost říkám si, když si na mém čase chce opět někdo vydělat peníze a píše dopis s dotazem, zda musím na takové školení chodit, pokud jsem absolventem ČVUT s diplomkou na téma výpočetní systémy. Přišla odpověď, musím, vystudoval jsem před více než pěti lety a za tu dobu se mohlo v oboru mnohé změnit. Možná se změnilo, ovšem já jsem při školení musel odpovídat na otázky co je počítačová myš, co je tiskárna a klávesnice a jak se značí klávesa ENTER.....Nu což, opět jsem někomu posloužil.....Tak co, říkám si, třeba už příště bude lépe a tohle je jen náhoda.

Otevřu noviny a zůstanu v němém úžasu, stát nemá na školství a v rámci těchto změn, když učitel bude konat dozor a nebo cokoli jiného a nebude tak schopen vykonat svoji přímou učební povinnost ve třídě, bude si to muset napracovat. Bezva, hovořím poněkud hlasitě, když práskám novinami o stůl, budu-li děti hlídat při cestě na koncert, hezky si to potom napracuji ve třídě. Asi jsem opravdu musel udělat nějaký zločin, jinak to nechápu. Učitel a chce učit, slyším v uších trochu výsměch.....

8. Škola v přírodě

No a máme to tady, se zlepšujícím se počasím po zimním období se přiblížil také čas škol v přírodě. Teorie mluví jasně, žáci si k sobě najdou cestičky, kolektiv se zocelí a pedagog má šanci poznat děti také trochu v jiném prostředí, než je právě školní třída. S blížícím se termínem nastává stále větší těšení ze všech stran. Pravda, kantorova radost je trochu kalena nejistotou počtu žáků při konečném vybírání peněz, zajišťováním dopravy, vhodného ubytování, které se může vykázat všemi potřebnými razítky, kontaktováním lékaře v místě samotném, plánováním rozvrhu, hledáním zdravotníka, zajišťováním akcí pro žáky, které spadají do času mimo výuku a všemi možnými dalšími činnostmi, z nichž každá se může později ukázat jako menší časovaná puma, ale co by učitel-nadšenec neudělal pro žáky. Za jeho zády tiše probíhá zákopová válka o to, kdo s kým bude na pokoji tak, aby účastníci zažili co možná největší dobrodružství. Je nutno připomenout, že v tomto, časném roce nabyté svobody v ČR stále platily jisté hranice a i kantor-nedůvěřivec mohl očekávat, že plánovaná škola v přírodě fatálně neskončí například na žáky dovezeném množství alkoholu a kuřivu. Pravda, po letech ve školství bych tehdejšího kantora-nedůvěřivce povýšil na druhou a ještě by jeho nedůvěřivost nemusela být zcela dostatečná.

Čas se naplnil, autobus zastavuje před školou a to je ta správná chvíle, kdy učitel řeší otázku zapomenutých potvrzení o bezinfekčnosti, co teď, přijedou rodiče žáka a nebo ne, aha rodiče jsou támhle za rohem, tak jim to dones podepsat. Za několik minut se žáček vrací s podpisem a chudák kantor už nemá ani čas sledovat, že neuměle napodobeným. Autobus startuje, jede se a na první křižovatce potkáváme žáka, který samým těšením zaspal o hodinu a nyní se snaží za pomoci rodičů vlouknout do autobusu. Udělá tak na vhodném parkovišti, kde rodiče opozdilce překládají zavazadla z osobního automobilu do autobusu. Ve zmatku zaniklo několik vět řidiče dopravního prostředku, naplněného žáky chtivými po jakémkoli dobrodružství, o použití papírových sáčků v krajním případě a o šetrném chování ke všemu, co se v dosud pojízdném vozidle nachází. V té chvíli se snad ani nechci otočit přes uličku za sebe, kde se právě podařilo šikovnému žáčkovi odmontovat kryt z topení, byl přece pouze zvědavý, co se pod krytem nachází. Bohužel několik šroubků se již zakutálelo pod sedadla jeho spolucestujících a tak do příjezdu na místo samotné, začala v jeho duši panika, zda se podaří zahladit místo činu.

Konečně, jsme na místě, začíná první zklamání u žáků, zděná budova, kterou obklopuje několik dětských hřišť vůbec nevykazuje známky hotelu první třídy a i přes dodržení pitného režimu a jídla 5x denně nesplňuje požadavky na all-

exclusive. Několik žáků se odebere do vzdálenějšího místa a vyděšeně volá svým rodičům, že zde nezůstanou ani minutu a prosí o urychlený příjezd. Naštěstí v této třídě se zatím nenašel rodič-zmatkář, který by po této zkušenosti okamžitě volal na objekt všechny možné typy kontrol, ale ostatní kolegyně mají takových příběhů víc, než dost.

Po krátkém boji s dětmi o rozdělení na pokoje se snad již vše dostává pod kontrolu, v této chvíli již mírně nazlobených kolegů a samozřejmě také mojí. Nu což, kantor začátečník ještě neví, co přijde, starší učitelé už vědí.....souboj o jídlo. Vždy se najde nemalá skupina žáků, která prostě nejí vždy přesně to, co se podává a situaci řeší velmi radikálně. Nejedí téměř nic a večer na posteli spořádají tuny smažených lupínků a hektolitry koly. Nemůže to skončit jinak než katastrofou v podobě žaludečních obtíží a vše nabírá větší intenzitu, telefonování domů se stává důraznějším. Na mobil dostávám první SMS o tom, že ten, či onen dotyčný žák je zvyklý z domova dostávat více ovoce. Situaci začíná řešit již částečně vyčerpaná zdravotnice, které v rámci taktiky získání jejího příslibu účasti, byl slíben bezproblémový chod školy v přírodě.

Konečně vše začíná probíhat tak, jak má. Dokonce se na dnešek i těším, přece jen procházka krásnou šumavskou přírodou s cílem u Černého jezera slibuje hezké zážitky. Začínající kantor je mnohdy učitel-naiva a tak je velmi překvapen, když žákyně po pár metrech pochodu mluví o tom, že ji vyučující chce zřejmě zabít vyčerpávající túrou a další z žáků si sejme sluchátka z uší, která mu umožnila zůstat v jeho vlastním světě, až těsně před koncem trasy s tím, že se chce zeptat, kdy už konečně u té louže budeme, aby se jelo zpět na budovu. Kantor-naiva obdivující krásy jarní přírody na horách si možná začíná uvědomovat, že jeho žáčci si u jezera ze všeho nejvíc přejí, aby odstavený autobus přijel až k tomuto místu a žádné další krásy jim již nebyly ukazovány. Na ubytovnu se tak vracejí znechuceni téměř všichni, ale kantor-naiva se začíná stávat poučeným učitelem.

Po takových výletech se krásně spí a to až do chvíle, než se vedle v pokoji ozve rána. Dozor na chodbě to nemusel slyšet a tak rychle do kalhot, bot a podívat se co se to vlastně stalo. Neuvěřitelný výjev, žáček se snaží zatírat blátem z venkovní strany prasklé sklo dveří od přízemní verandičky. Je lapen a usvědčen, na dotaz, že prasklina je evidentně zevnitř a o co se to pokoušel venku slyší poučený učitel odpověď : "Přece, kdyby nenatřel viník praskliny bláto na okno zvenku, hned by každý poznal, že házel plechovkou s nápojem uvnitř.....". Ach jo, říká si kantor, ještě zajistit dveře proti vypadnutí skla a tím pořezení některého z žáků, vymyslet krizové organizační změny na pokoji a mohlo by se jít spát, hele, začíná se rozednívat.

Konečně, říká si vyčerpané osazenstvo vyučujících při ranní snídani, dnes se odjíždí, zdravotnice předává materiály pro rodiče nějak ošetřovaných žáků a

dušuje se , že tato škola v přírodě byla její první a poslední. Učitel-organizátor vstává od stolu a rázně přikazuje dětem balit kufry. Činnost vyžaduje od dětí trochu talentu s balením mnoha věcí, do náhle nějak malého počtu zavazadel a tak se naskytne neuvěřitelný pohled tu na chlapce, který batoh zaplnil nasbíranými zbytečnostmi v přírodě a překvapeně zjišťuje, že svoje věci už nikam nedá, jindy na žáka, který si v marné snaze zapnout kufr na něj lehá plnou vahou a pouze jej přepásá řemenem. Vůbec mu nevadí, že rukávy košil a triček koukají na všechny strany ven. Naštěstí se zde vždy najde učitel-pomocník, který obsah zavazadel znovu nějak přeskládá. Vždyť má přece na starost méně o pár žáčků, kteří nevydrželi útrapy a byli svými rodiči odvezeni do pohodlí domova. Těš se kantore, tyhle odjezdy se budou ve škole ještě řešit.....

Sláva jedna škola v přírodě končí a lze jen doufat, že příští rok další nebude, proběhne hlavou některým odjíždějícím pedagogům, kteří ještě stále doufají, že za nimi, kde sedí rozjařená třída, se neodehrává nic nekalého. Přece kantoři slyší oslavné halekání, autobus přejíždí kolem restaurace MC Donald, i děti se tak moc těší na město.....

9. Znamky

Stačí pouhý pohled do kalendáře, aby si kantor uvědomil, že se blíží období známek. Tedy přesněji řečeno chvíle, kdy je pedagog nucen udělat nějaký závěr ze soustavné a pilné práce žáčka. Učitel-začátečník nebude v této, na základní škole závažné činnosti, spatřovat problém, ovšem kantor-mazák již ví, kudy se ubírat tak, aby nenarazil na soukolí žáci-škola-rodiče.

Nu což, napíšeš hodnocení tak, jak mi vychází podle práce za celé pololetí a jistě by neměl nastat významnější problém. Vše bude spravedlivé a jasné, říkám si ve chvíli, kdy zaznamenávám známky do úředních listin. S blahým úsměvem na rtu odcházím ze sborovny a sleduji několik zkušenějších kolegů, kterak se moří nad přemýšlením o klasifikaci. Možná mají tak rozsáhlá kritéria, hodnotí aktivitu každého svěřence v hodinách a nebo mají tolik nerozhodných známek, kdo ví.....

Druhý den se potkávám s o mnoho let zkušenější kolegyní na chodbě, tváří se vážně a sděluje mi, zatím pro mě neznámé slovo: "sóluješ" a odchází dál svou cestou. "Proboha, co to zase je", říkám si a dál se tou tajuplnou informací nezabývám. Tázavé pohledy, které spatřuji na tvářích svých kolegů během dne mi začínají být poněkud podezřelé a postupně jsem vtahován do role zločince toho nejhoršího zrna. Nevydržím napětí dne a ptám se jednoho z kolegů, který dosud zachovával nikoli tázavý, ale poněkud přátelský výraz, co to vlastně znamená, to "sólování". Je mi s trpkým úsměvem vysvětleno, že na zdejší škole jsem něco jako zločinec, protože jsem si dovolil několika dětem dát například jedinou trojku, či čtyřku na vysvědčení, což byla samozřejmě zároveň jejich nejhorší známka. Je mi také vysvětlena teorie, která snad měla vést k oblíbenosti školy mezi rodiči, že pokud dítě není hloupé v ostatních předmětech, nemůže být hloupé ani v matematice.

Přiznám se, že celá situace mě poněkud zarazila, zvláště v kombinaci s další získanou vědomostí o tom, že vždy po zapsání známek vedení školy všechno překontroluje a hledá právě podobné přehmaty nepoučených a "přehnaně náročných" nováčků. Po rozhodnutí neztratit tvář a hájit si svoje známkování jsem nucen vyslechnout mnoho monologů kolegyň, jak právě v jejich hodinách žáci bezvadně pracují a vůbec jsou celkově výborní, což je bezpochyby zapříčiněno jejich pedagogickou erudicí a dlouholetými zkušenostmi. Jen je mi divné, proč si ty samé kolegyně tak často na chodbách stěžovaly na naprostou nezvladatelnost žáků a jejich nevyhovující prospěch. No kantor-nováček se stále učí a celoroční stížnosti na nezbedná dítka se postupně mění na ukázkou

celoročního pedagogického talentu některých kolegyň. Nováček pak nevěří tomu co vidí a slyší, když každodenně vynervovaná kolegyně z chování a neprospěchu žáků hlásá v ředitelně, jak nádherně všechno zvládla a pod jejím odborným a oproti ostatním kolegům, nadmíru kompetentním vedením, si žáček plně zaslouží dobrou známku. S přehlíživým pohledem se pak může podívat na pedagogického začátečníka, který má daleko od toho, aby situaci také tak hezky zvládl.

Stal jsem se tak poučenějším, tentokrát za cenu nálepky toho "zlého" , který svoje žáčky někde ošidil. Přece jen , po delším zamyšlení jsem usoudil, že je-li něco podobného běžnou praxí, asi bych se skutečně nezachoval nejlépe k žákům posledního ročníku zvláště ve chvíli, kdy přijímací zkoušky se již dávno nekonají a jediným kritériem je průměr známek. Co naplat, vrátím se tedy zpět mezi devátáky a překvapuji je nabídkou na vylepšení známky, ovšem po zkoušení u tabule. Naštěstí to na většinu z nich zapůsobilo jako vyhlášení války, do které se nehodlají pouštět a tak se přihlásil žáček pouze jeden. Ovšem i ten jeden způsobil to, že jsem byl viděn mnoha svými kolegy, jak dlouhou dobu sedím ve sborovně a rozmyšlím nad archem známek tak, abych zachoval spravedlnost u všech ostatních žáků. Kantor začátečník vlastně konal tutéž činnost jako starší kolegové o několik dnů dříve.

"Další vylepšování známek už není možné", odvážně říkám paní ředitelce, která jen poněkud překvapeně pokrčí rameny s dovětkem, že tedy budu muset očekávat stížnosti mnoha rodičů a ona ze své funkce bude vyžadovat všechny podklady, ze kterých známka vychází. Tenkrát jsem se cítil jako potrestaný zločinec, dnes bych v tomto přístupu viděl férové řešení. Později jsem se setkal s jiným přístupem k "rebelům" ve známkování. Vedení školy upozornilo , že "pochybnou" známku změni buď hned a nebo po zkoušení žáka s tím, že konečná odpovědnost za klasifikaci je beztak na řediteli školy. Při takovém přístupu bylo ovšem možné sledovat časté odchody těch dobrých učitelů, kteří se ovšem nedokázali přizpůsobit zákonitostem, které vycházejí z pravidla financování : "peníze za žáka".

Očekával jsem tedy hromadu stížností a problémy, které se s nimi spojují, ale nic, stále si nikdo proti ničemu nestěžoval. Kroutili hlavou kolegové i vedení školy a konečně přichází jeden rodič a má výhrady proti mému hroznému jednání. Zcela nevhodně jsem totiž přišel do devátého, tedy posledního ročníku s tím, kdo si chce vylepšit známku, ať se nechá vyzkoušet a jeho syn se nepřihlásil. Přesto jsem snad mohl vědět, že vyzkoušet potřebuje, když se hlásí na gymnázium a měl jsem mu známku vylepšit a na nic se neptat. Hle , přišla tedy stížnost od rodičů žáka, stěžovali si na fakt, že jsem přišel se vstřícnou nabídkou.....

Nakonec musím říci, že jsem úskalím známkování prošel docela dobře a nejhůře dopadla velmi hodná kolegyně učící snad přírodopis. Jeden z žáků posledního ročníku neměl dostatečně dobrý průměrný prospěch na to, aby se dostal na vytoužené gymnázium a chybělo mu velmi málo. Večer tedy doma s rodiči promyslel všechny možnosti, vybral hodnou kantorku, snadný předmět a z dvojky potřeboval vytvořit jedničku. Stížnost proti klasifikaci byla z jeho pohledu naprosto logickou volbou. Chudák paní učitelka byla nucena žáka přezkušovat po oficiálním nařčení z nespravedlnosti. S politováním musím oznámit, že taktika vyšla, chlapec se za dostatečně dlouhou dobu předmět na lepší známku naučil a paní učitelka známku skutečně po přezkoušení změnila. Nevím, jak dalece ji uspokojila neformální omluva rodičů žáka v tom smyslu, že se snažili pro dítě zachránit střední školu. Naštěstí jsem se během školního roku choval méně vstřícně než hodná paní kolegyně, možná by si také někdo stěžoval.

10. Čas pro odchod

Sláva, pololetní shon je dávno za námi a školní rok se postupně přibližuje ke svému konci. Neznalec, jehož život je z velké části řízen školním zvonkem, snadno sklouzne k představě rozdělení času do etap, které představují jednotlivá pololetí, či čtvrtletí. Jistě, i já jsem to tak chápal až do náhodného okamžiku sychravého dne konce března, kdy nejen děti, ale i vyučující na jedné straně touží po začátku prázdnin a na straně druhé, se s již mírně pocuchanou nervovou soustavou z předchozích událostí školního roku, připravují na závěrečné období plné napětí a stresujících okamžiků.

Procházím před sborovnou s třídní knihou v ruce, kterou se tam chystám odložit a jen letmo zahlédnu skupinku vyučujících podivně řazenou do fronty před dveřmi ředitelny. Je zde i od pololetí nová kolegyně, která byla dokonce ochotna převzít po nemocné paní učitelce třídu. Mírně se zarazím, co se tady rozdává a nebo snad někdo něco provedl? Dám se tedy do rozhovoru s posledním účastníkem fronty. Dozvídám se, že zde stojí jeden odporný nepořádník za druhým. Paní ředitelka školy přece jasně na poradě vyhlásila, že informace pro rodiče, které se týkají chování a známek žáků budou zapsány v žákovských knížkách a překontrolovány třídním učitelem. Ta hodná paní dala učitelům celý další týden na to, aby tak vyučující učinili a hle, zapsáno sice bylo, ale u některých nepořádných třídních dosud nepodepsáno od rodičů. Jak si tohle mohl někdo z pedagogů dovolit a tak zde stojí v řadě a čekají. Vynadáno bude každému jednotlivě, tak ať si na to zde na chodbě hezky počkají. Dobře jim tak, měli osobně navštívit jednotlivé rodiny dětí a poprosit rodiče o kontrolu žákovské knížky. Po nějaké době ještě sedím ve sborovně a dokončuji administrativní úkony spojené s třídní knihou, když vchází první kantorka se stigmatem špatně se starající o svojí třídu. Ano, byla to právě ta, která před pár dny přišla a převzala třídu. Přímo vibruje vzteky a chce se vypovídat, mluví o svém předchozím angažmá na střední škole a o neskutečném přístupu zdejšího vedení. Současně s hovorem píše výpověď a s radostí kvituje, že přišla nedávno a je tedy ve zkušební lhůtě, která jí takové řešení umožňuje. Situace se mění v drama, jehož jsou svědky všichni ve frontě do ředitelny, kam nasupená kolegyně vběhne po několika dalších desítkách minut a se zadostiučiněním předhazuje na ředitelský stůl okamžitou výpověď. Napětí pokračuje až do druhého dne, kdy si paní učitelka přichází pro svoje věci do kabinetu a je překvapivě paní vrchní šéfovou celé školy žádána o odložení odchodu, protože kde nyní hledat nového kantora. Nový pedagog se hledal skutečně obtížně a až do konce roku se suplovalo, protože našťvaná paní kolegyně myslela svoje rozhodnutí opravdu

vážně. Při této příležitosti jsem byl informován zkušenějšími, že začala další etapa školního roku a to období odchodů.....

Pro tuto dobu je charakteristická určitá nervová vyčerpanost vyučujících a také splnění administrativních požadavků v podobě náboru na jiné školy a nutnosti podat případnou výpověď s předstihem. Sám si začínám ve škole připadat jako stopař u patníku, kolem něhož projíždí autobus směrem do ředitelny a zpět se vrací skupinky radostných a rozdováděných turistů, ze kterých spadlo napětí těchto dnů. Ve chvíli, kdy si člověk, dosud neznalý školských poměrů, situaci uvědomí, některé odchody se mu zdají téměř očekávatelné. Jsou mezi nimi kantoři, jejichž výuka se odehrávala ve všeobecném zmatku ve třídě, která se občas stávala, vlivem nudících se dětí, bazénem tak, jak zde přibývaly hektolitry vody z postupně vyprazdňovaných naplněných lahví od svačiny andílků. Dokonce ani střílení gumiček po třídě a nebo pohazování křídou nebylo těmito odcházejícími vyučujícími bráno jako přátelský akt od dětské skupiny.

Některé odchody však přicházejí náhle a nečekaně ve chvíli, kdy pedagog prostě již potřeboval vyměnit prostředí bez toho, že by cokoli naznačil předem. Často jsou zde i důvody ekonomické, kdy si pamatuji na kolegu, který nastoupil se slávou do školy z poměrně lukrativního místa s tím, že si v předdůchodovém věku ještě něco přivydělá. Byl vedením školy upozorněn na platové možnosti a vyslovil tak podepsáním pracovní smlouvy informovaný souhlas. Sledoval jsem jeho udivený výraz, který vrhal na výplatní pásku a spěšný odchod do ředitelny s pocitem bezpráví. Později nám sdělil, že tohle přece není možné a kromě základního platu jsou také nějaké příplatky, dobře jsme se tou dobou pobavili jak jeho neznalostí oboru typickou pro návštěvníka z toho běžného, komerčního světa, tak také replikou staršího kolegy, že pocit podobného bezpráví prožíváme všichni už nějakou dobu.

Dalšími odchody na konci školního roku byla známa skupina kantorů, kteří se stihli během školního roku oženit a nebo snad zatoužili po vlastním bydlení. U nich přes veškerou možnou lásku k danému oboru rozhodovala prostá aritmetika příjmů a výdajů. Snadno vzpomenu na jejich vztek v kombinaci s hlasem jakéhosi vládního představitele, že skutečně dobrý učitel ve školství zůstává a ti špatní odcházejí a vymlouvají se na platové podmínky. Stal jsem se znovu poučeným a náhle jsem viděl na základní škole skupiny vyučujících trochu jinak. Část těch, kterým škola vyhovuje, nutno přiznat, že mnoho z nich bylo v důchodovém věku. Ti si tak zajišťovali vhodný přivýdělek. Další skupinkou byli ti, kteří z různých jiných důvodů odejít nechtějí a nebo nemohou, například matky starající se o malé děti, kterým vyhovuje pracovní doba shodná se zaměstnaností jejich dětí a potom poslední velkou skupinu těch, kteří odejdou a jsou velmi náchylní k jiným lepším nabídkám. Kolektiv na základní škole jsem najednou viděl trochu jinak, patřil jsem mezi věkově nejmladší kantory a tak se s

postupujícím časem stále více stávalo, že jsem si v "té svojí partě" učitelů připadal jako v čekárně. Někdo chtěl odejít na střední školu a očekával lepší podmínky k práci, jiný volil povolání mimo školství s vidinou větších příjmů. K nám, jež jsme na základní škole ještě nějakou dobu setrvali, doléhaly informace většinou o "lepším životě" mimo školní zeď, což ještě zvyšovalo celkovou nespokojenost za školní zdi. Lákadel, proč zůstat určitě nebylo mnoho a tak jsem se i já stal čekatelem na příležitost.....

11. Chvilka klidu

Konečně je tu závěr, rozdání vysvědčení, zazvonění, dozor v jídelně, porada a konec. Vždy přijde náhle, jakoby na něj učitel nečekal. Stále je ta chvíle tak vzdálená a náhle, až nečekaně, z hektického tempa konce školního roku, přichází volno. Kantor-začátečník zapomene velmi rychle na to kým je a vyřítí se co nejdále od školních budov a křiku dětí, zkušenější pedagog ví, že dětem neuteče.

Vlastně to téměř každý učitel zjistí již během prvního týdne, kdy absence nutných odchodů do práce způsobí menší zanedbanost v podobě strniště ve tváři a možnost delšího spánku se neslučuje s nakupováním pečiva ke snídani. No zkuste to, rychle se oblékněte do domácího obleku, prohrábněte vlasy na hlavě a utíkejte do obchůdku pár minut od bytu s tím, že se hned vrátíte. Možná potkáte maminku s malým třetáčkem, kterého jste celý předchozí školní rok pravidelně pouštěli do jídelny při vykonávání dozoru. Děti si všímají věcí kolem sebe se smyslem pro detail a tak jim neujde pobíhající učitel, který samozřejmě okamžitě uslyší hlasitý a velmi slušný pozdrav i s funkcí, kterou nešťastník ve škole naplňuje. Malý žáček mívá vedle sebe maminku, která má ,na rozdíl od andílka, vytríbený smysl pro detail v oblékání a úpravě zevnějšku. Výsledkem této neblahé kombinace je logická věta, která navazuje na pozdrav dítěte v době, kdy se nešťastník nachází již několik metrů za touto dvojicí: "To sis asi nějak popletl, tenhle pán nebude učitel" a následuje hluboké zamyšlení nad kontakty jejího dítěte a nebo kvalitou školy. No nic, to se přece dalo při smůle kantora čekat.....

Pedagog začátečník tedy získal první zkušenost, vymódí se lépe a co třeba navštívit místa, na které nemá během školního roku čas, nějaké to muzeum by stálo za to. Výlet se snad vydařil, jen při té zpáteční cestě možná nechtěl slyšet od skupinky rozjařených dětí, tou dobou polévající sedačky v autobuse a obtěžující ostatní cestující zakoupenou pizzou, která ohrožuje svojí návštěvou oblek kohokoli z přítomných: "Dobrý den, pane učiteli". To snad ne, chce to rychle z města.

Co se například ukrýt do hlubokých šumavských hvozdů, chodit po okolí bývalých pohraničních drátů a kochat se krásou přírody s fotoaparátem v ruce. Je tam tak krásně, všude zeleno, klid, relativně málo lidí. Zde je klid a člověk, který nemusí chvíli plnit roli kantora, se trochu zasní a do hledáčku fotoaparátu zaměřuje krásný detail přírody. Jako turista si určitě nedal pozor, že při tomto nadšení zahradil cestu pro cyklisty a probere ho až zvonek, naštěstí bez nějakých hrubých slov. Vždyť také odvrátí zrak od hledáčku fotoaparátu, no co očekáváte:

"Dobrý den pane učiteli, co Vy tady.....". Brr, kam teď.....Jak má učitel svoje žáčky celkem rád a snaží se je naučit svůj předmět v dobrém úmyslu, tak si také někdy s chutí odpočine mimo jejich dosah. Ovšem pozor, učitel nesmí nikdy vypadnout ze své role, nikdy totiž neví, odkud se kdo dívá.....

Tak nic, co třeba někam k rybníku na ryby, tam snad nikdo po kantorech nepátrá. Nazout gumáky, pruty do rukou a rychle za zábavou. Člověk nemůže očekávat, že právě u tohoto rybníka návštěvníci krmí racky z nedalekého mostu a ti jsou tady zvyklí chytat turisty darované kousky chleba a rohlíků již za letu. Hloupý racek neví, že rybář se snažil nahodit nástrahu a nemilosrdně ji lapne ještě nad hladinou. Chytat racka je ovšem divadlo pro všechny, no přitáhněte jej na udici na kratší vzdálenost k obličejí a chyťte do podběráku. Jedinečná situace pro turisty hledající ideální snímek a zkouška z taktiky a lsti pro rybáře. Ten se snaží o chycení vyděšeného ptáka tak, aby jej bylo možné znovu vypustit do přírody bez jeho zranění a prosté odstříhnutí vlasce tedy není možné. Byl na blízku nějaký žák ? Nyní již částečně stihomamem trpící kantor jistě odpoví, že ano...

Při nástupu do školy už věřím všem hrůzným zkušenostem učitelek, které si ve velmi daleké cizině chtěly opálit celé tělo, bez zbytečných pruhů a pásů, když po několika minutách opalování slyší větu, kterou opravdu, ale opravdu slyšet nechtěly : "Dobrý den , paní učitelko" .....

12. Odměněn třídnictvím

Začátek dalšího školního roku se již zdá být rutinou. Tedy bylo by tomu tak, pokud nepřijde nějaká z oblíbených nových výzev. Například získat si důvěru vedení školy a být pověřen vedením kabinetu, jehož naplněnost učebními pomůckami je v rozporu s papírovou evidencí se snadno změní v pravou noční můru. Takovému šťastlivci pak zabere mnoho krásných hodin, než se povede vše převzít a překontrolovat. Přesto bych dnes každému novému, takto obšťastněnému kolegovi radil kontrolu učinit. V uších mi při těchto příležitostech zní věta starší paní učitelky, která poučovala jednoho z mladších kantorů. Věta zněla nějak takto : " máš-li předat kabinet nově nastupující učitelce, tak to klidně udělej a neboj se, ty jsi také podepsal stav majetku bez důkladné kontroly a ona to udělá také, neboť mládí bývá až nelogicky naivní a důvěřivé". Já k tomu mohu jen dodat, že zkušenější paní učitelka měla pravdu, nikomu se nějak nechtělo trávit dlouhé hodiny hledáním drobností, které patří do některé z očíslovaných krabiček. Lze-li vůbec ještě zjistit, které drobnosti do nich výrobce původně ukryl.

Další výhrou bývá nabídka třídnictví. Tuhle "čestnou" funkci jsem vždy pokládal za jakousi povinnost učitele, který již není úplným začátečníkem ve své profesi. Přece jen, obsazení této pozice je pro vedení školy nutností a oslovený jedinec nikdy nemůže počítat s nějakou výraznou finanční odměnou. Nakonec to při troše štěstí dopadne tak, že se pan učitel třídí se svojí třídou docela dobře shodne a vše funguje ke spokojenosti školy, žáků i rodičů. Od chvíle, kdy oslovený jedinec na výkon třídního učitele kývne, je odpovědný s nadsázkou snad i za déšť, který pronásledoval žáky z jeho třídy během odchodu ze školy. Život se takovému třídnímu-záčátečníkovi zcela změní, už se jen neprochází školními chodbami bez odpovědnosti za svěřenou třídu, ne.....ne, teď už je z něho člověk svým okolím hodnocený podle toho, co opět ta jeho třída provedla. Snad by se měl tvářit i provinile, když chlapec právě z té jemu svěřené nezbedné třídy střílel ve školní jídelně pecky po milé žákyni ze třídy paní kolegyně. To není jen tak, měl by zasáhnout třídní.....

Je to tady, už se nezastavíte, našťvaná paní učitelka si horem dolem stěžuje na uličníky chudáka třídního, co že jí to zase provedli. Tělocvikář je našťvaný, vždyť žáček právě z té samé třídy se hanebně posmíval brankaři soupeřova mužstva. Jak může být nějaká třída takto neukázněná, třídní obtelefonuje rodiče, vyřídí tresty, vyslechne žáčky na třídnických hodinách, uklidní reakci rodičů. Proboha, Pepíček tahal za vlasy Aničku a Jarmilka dala facku Toničkovi, protože ten jí udělal kdoví co.....řešit, řešit a zase řešit. Konečně se zdá být

chvilka klidu, ráno s úsměvem do školy, ale to jen do druhé vyučovací hodiny, protože během první už byla v ředitelně našťvaná maminka jednoho z žáčků, když „neodpovědný“ třídní nedokázal neprodleně reagovat na její požadavek podle instrukcí, které mu sama dala. Takové jednání černé ovce učitelského sboru by se nemělo opakovat, jinak si dá chudák maminka svého synáčka do jiné školy a to jenom z důvodu špatné práce třídního učitele. Aspoň že jsou ve třídě žáčci, na které je vždy spolehnutí, třeba jako holčička v první lavici, která by si ráda dala na nástěnky vtipy vystříhané z časopisu pro děti. Jejda, nástěnka, ta už dlouho nepůsobí dostatečně reprezentativním dojmem, pomyslí si třídní, rád tedy dívence vyhoví. Nakonec, zítra jsou třídní schůzky, tak snad se tím ve třídě něco esteticky vylepší. Pomalované lavice vylepšit nelze i když za ně dostal nešťastný učitel pověřený třídnictvím vynadáno již před měsícem, měl zjistit viníka, který lavice pomaloval a to i v případě, že se v jemu svěřené třídě vystřídalo během dne několik žakovských kolektivů a samozřejmě nikdo z andílků by ošklivé nápisy nevytvářel. Až bude chvilka času, snad se podaří využít detektivních schopností kantora.....Dívence se povedlo vytvořit krásnou nástěnku a následuje letmá kontrola druhý den po vyučování hodinu před třídní schůzkou, to teprve třídnímu zmrzl úsměv na rtech. Který dětský časopis tyhle vtipy, zaměřující se na poněkud lechtivá témata otiskl ? A skutečně ano.....hypermoderní časopis , zřejmě hlásající myšlenky o poučených dětech, skutečně neviděl nic špatného na několika stránkách kreslených vtipů patřících lépe na stoly polité pivem, než do školního prostředí. Následuje rychlá cenzura .....zbývá deset minut do příchodu rodičů a vše je snad znovu tak, jak má být.

Třídní schůzka proběhla svým klasickým způsobem, čas od času překvapí některá maminka s názorem, že kouření a pití alkoholu u třináctiletých chlapců není nic tak hrozného, protože kluci si musí zkusit všechno, občas opatrný dotaz, jak velkou částku si bere třídní jako provizi za zprostředkování školního výletu firmou a samozřejmě naprosto nedůvěřivé pohledy po odpovědi, že nic. Přece proč by to jinak ten kantor vlastně dělal, zřejmě je nějak motivován vysokými odměnami ve škole. V této souvislosti ještě slyším větu z porady pedagogů s vedením školy, kdy na žádné proplácení "cestáků" škola nemá, žádné přesčasové hodiny na školách v přírodě a výletech prostě neexistují a rizika s výjezdem spojená jdou za kantorem, který dozoruje a organizuje. Pokud se to někomu nelíbí, tak ať nikam nejezdí. No vysvětlujte komukoli, že to občas všechno podstoupíte a jste duševně v dobré kondici.

Následovala volba zástupců třídy ze strany rodičů, kdy se kantor stává nabízečem různých funkcí do orgánů školy a snaží se najít dostatečný počet dobrovolníků. Závěr třídní schůzky vyplní informace o prospěchu žáků, po kterém následuje snad ještě přátelské rozloučení s rodiči žáků. Čas od času kantora na třídní schůzce čeká nejvyšší výzva, to když paní ředitelka na poradě pro pedagogy prohodí větu : "zeptejte se, zda by někdo nechtěl sponzorovat

školu". Myslí se vlastně čímkoli, spotřebním materiálem počínaje a zaslanými finančními částkami konče. Snad by se tak mohl začínající kantor naučit další profesi a vyškemrat pro základní školu, kde učí, dostatek papírů, příspěvků na náplně do tiskáren a kdo ví čeho ještě.

Konečně, usedne zmožený třídní do své židle a tou dobou ještě netuší, že jedna z maminek slušného žáka třídy již sedí v ředitelně školy. Nevěřicně popisuje vtíp, který zůstal neodhalen na nástěnce a nechápe, jak se něco takového může vůbec stát. Jistě, nikdy se nic neutají a třídní je velice rychle upozorněn usmívajícím se informovaným kolegou : "hele třídní, máš malér ". Reakce nikoho nepřekvapí...."už zase....". Nový třídní kantor se docela rychle učí a tak mít na jazyku vysvětlení pro cokoli, zažehnat jakýkoli spor a soucítit s kolegy, na jejichž hodiny žáci nenosí cvičební úbor, psací potřeby, nebo učebnice, už mu jde lépe. Snad už bude všechno lepší.....nebude, přijde rána do vazů, kontrola třídních knih a školní dokumentace. Jak dlouho už není omluvena tato nepřítomnost žáka ? Proč ne ? Jak to, že kolega před měsícem nezapsal hodinu a třídní to dosud nevyřešil a hrůza, i další vyučující nejsou dosud podepsáni.....za co ten třídní vlastně bere plat.....

Tak snad to příští rok už bude lepší, učitel se poučí, získá nové zkušenosti a na schůzích pedagogů během roku bude nyní doufat, že právě ta jeho třída nevybočí z průměru školy v prospěchu, omluvených hodinách, nebo nejhůř, v něčem nečekaném. Nebo se, ale to jen vlivem únavy, vkrádá do hlavy další myšlenka, kdyby nebylo těch dětí, které si mezitím oblíbil.....je to třídnictví dobrovolné a placené a nebo ne, protože pokud je dobrovolné.....aha, vlastně není.....

13. Pryč odsud

Čas tak rychle ubíhá, z kantora začátečníka se po získání zkušeností stal učitel, který již ve školství leccíms prošel a postupně se dostává do stavu, kdy stále tytéž školní chodby, učebny, vyučované předměty....., již nepřinášejí žádné podněty. Škola nabízí změnu v měnicích se tvářích žáků, ale je snadno vypočitatelná v dalším kariérním postupu pedagoga, prostě žádný postup není. Jeden psací stůl získaný v kabinetě se pro mnoho jedinců stal prvním, v jejich produktivním věku, ale také posledním, při odchodu do důchodu. Zisk za odpracovaná léta v podobě zvýšeného platového tarifu se stal také více méně komickou záležitostí v podobě rozdílu čtyř tisíc na začátku a konci kariéry učitele. Tak proč si nedopřát trochu toho adrenalinu při hledání zajímavější pracovní příležitosti.

Hledání jiného pracovního místa ve školství, stejně jako v jakémkoli jiném oboru má svá pravidla a stejně jako jinde, i zde si je učitel hledající nové místo dost přesně vědom toho, co by chtěl jeho budoucí nadřízený slyšet během pohovoru. Zkušenosti nabyté předchozími roky v oboru mohou být snadno na závadu, často hlavně z toho důvodu, že si je zkušenější adept na přijetí také velmi dobře vědom toho, co mu škola může nabídnout a kam až chce tedy zajít při slibování pracovního úsilí.

Tak tedy vzhůru do hledání zajímavější pracovní příležitosti. K tomu účelu je dobré otevřít noviny a internet, kde se nabízených míst nachází poměrně slušné množství, vybrat si blízkou školu a .....hele, tady někdo od budoucího zaměstnance vyžaduje nadstandardní pracovní výkon. To by mohlo být paradoxně dobré, říká si adept hledající místo, přece vyžadování nadstandardního pracovního výkonu může znamenat dobře vedenou školu a pak také možnost získávání o něco vyššího finančního ohodnocení. Také učitelé mají na stole počítač s možností napsat nějaký ten e-mail, proč se tedy nezeptat. Po sepsání dotazu řediteli vybrané školy na téma, zda požadavek nadstandardního pracovního výkonu v nějakém smyslu představuje vyšší výdělek se odpověď dostavila téměř okamžitě: "NE". Stručnější emailovou komunikaci snad nikdo ještě neabsolvoval.

Nevadí, nabízených pracovních příležitostí je stále dostatek a mezi nimi jedna ze základních škol ležících téměř za domem. Schůzka se dala domluvit snadno a to už učitel hledající zajímavější místo sedí v malé ředitelně naproti stárnoucímu, prošedivělému pánovi, který zde zastává funkci ředitele školy a korpulentní dámě s tmavými vlasy, která je snad jeho zástupkyní, každopádně budí dojem, že právě ona má pod palcem absolutně všechno. Rozhovor poměrně zdárně

plyne, pan ředitel kladně kývá na předchozí zkušenosti, když dáma v pozadí položí otázku, zda budoucí adept na učitelské místo se ve svých přibližně třiceti letech rozhodl u nich už zůstat, tedy po celou svojí učitelskou kariéru. No co na takovou otázku odpovědět? Řekl bych, že za úporné lhaní taková škola nestojí a pravdou je, že nelze ředitele základní školy za současných podmínek ujistit o tom, že nikdy nezatoužíte po lepším místě. Po takové mírně zaobalené odpovědi, ovšem s jádrem popsané racionality, korpulentní dáma odešla do protější místnosti a za několik minut se vrátila zpět. Totéž brzy udělá také pan ředitel, po jehož návratu adept slyší odpověď, že pro jejich školu nebude ten vhodný typ, protože předchozí účastník pohovoru jim svoje doživotní angažmá slíbil. Co naplat, jde se hledat dál. Paradoxem zůstává, že po dvou letech byl stárnoucí pán i se svojí zástupkyní odvolán a kariéra jeho samotného se v budově školy nečekaně rychle skončila nezávisle na předpokládaném doživotním angažmá.

Nabídek volných míst pro učitele je stále dostatek a nyní dokonce začínají ty, které uchazeč o zaměstnání může hodnotit jako lepší, tedy střední školy. Hned na prvním místě je zde jakési soukromé gymnázium, které se honosí tím, že nabízí studentům všechno možné, od zajímavých studijních předmětů, až po ty nejlepší pány profesory. Tak se uvidí, schůzka s vedením školy je již domluvena. Chodba školy je vyšperkována mosaznými cedulkami s názvy tříd a v nevelké ředitelně se v koženkovém křesle pohupuje mladík, který se nazval zástupcem zřizovatele školy. Rozhovor probíhal dobře, což o to, pán se zdál být docela vstřícný a dokonce nabídl i několik málo stokorun navíc k platu učitele na základní škole. Jen závěr jednání se nepovedl. Pan zástupce totiž vyrukoval s otázkou, zda učitel matematiky dokáže pochopit, že student vůbec nemusí umět matematiku a přesto dostane nějakou rozumnou známku, protože umí jiné důležité předměty. Jsou přece soukromé gymnázium a ke svým klientům se chovají nanejvýš vstřícně.....No tedy, nový poznatek při hledání práce, tudy cesta také nevede.....

V rychlém sledu následuje reakce na nabídky dalších dvou soukromých gymnázií, kdy jedno se orientovalo na výchovu budoucích umělců. Svým způsobem se to poznalo, protože při návštěvě ředitelny mě trošičku chaotická paní požádala, zda bych si ze židle nesundal " ty věci, které tam jsou" , abych si měl kam sednout. Na druhém soukromém gymnáziu jsem většinu doby sepisoval znovu svůj životopis ručně tak, aby zkušený grafolog mohl rozpoznat, že jsem snad schopen ještě učit a ve třídě dokáží vytvořit snad o něco menší chaos, než byl v celé budově.

Při hledání místa následovalo několika dalších soukromých škol, které nemá smysl nějak blíže popisovat, protože se obvykle jednalo o několik pronajatých místností ve větších vilkách. Jejich plán výuky se , tak jak jsem v té době pochopil, plynule měnil podle toho , který studijní obor je právě v módě.

Myslím, že v té době mohl kantor mnohé pochopit o tom, jaký je vlastně rozdíl mezi myšlením podnikatele orientovaného na rychlý zisk a mezi úvahami ředitelů škol, kteří chtějí pomýšlet na delší dobu trvání s kvalitní výukou.

No nic , určitě je mnoho dobrých soukromých škol, ale ty v té době zřejmě kantory nepostrádaly a nebo měl po místě toužící učitel prostě nějakou smůlu, tak co třeba státní školy ?

Hned na prvním gymnáziu jde rozhovor podle představ, dokonce jsou ihned jasné plány, požadavky, učebnice, ze kterých se učí. Nyní již téměř pan profesor střední školy dokonce dostal příslib místa a může jít oslavovat. Starší paní ředitelka školy vypadala téměř nadšeně, ale její velmi mladý pan zástupce se tvářil poněkud zvláště, nějak se ovšem nedalo pochopit proč. Za celou dobu rozhovoru nepadla jediná otázka, která by měla způsobit problém. Podle dohody s budoucím zaměstnavatelem tedy mladý pan profesor oznámí svůj odchod ze svého současného působiště. Po nějaké době zvoní telefon, nyní už zase adept na místo profesora by se měl ještě do svého budoucího zaměstnání přijít ukázat a to i přes ujištění, že je přijat a ze svého původního zaměstnání může odejít. Jedná se o další zajímavou zkušenost.....dokud není podepsáno ....., žádná ukázka nebude, na tu školu už se hledajícímu učiteli nechce. Jen tak nějak ze setrvačnosti zjišťuje, co se vlastně stalo. Aha, takhle to je, mladý pan zástupce měl svojí osobní rezervu, mladou paní profesorku, která má o místo zájem a tím tak vyhrál zřejmě svůj spor s paní ředitelkou, zda muž a nebo žena. A opět paradox, po několika měsících otevře zhrzený pedagog noviny a co tu čte, stejná škola, stejné předměty a opět hledají, paní profesorka ani nenastoupila, očekávala zcela jinou událost a mateřské povinnosti.....

No a konečně, tady hledají na docela hezké střední škole učitele technických předmětů, to by mohlo být docela zábavné a ještě ke všemu se jedná o předměty, které by adept na pana profesora rád učil. Následuje poměrně krátký pohovor s paní ředitelkou a z adepta na pana profesora se stává regulérní vyučující na střední škole.....

14. Na střední školu !

Přichází další školní rok, kolikátý už vlastně. Tento je ale přece jen něčím rozdílný, sedím ve sborovně střední školy. Právě čekám na příchod vedení společně s ostatními, teď již v pedagogickém sboru, který je v mnohém odlišný od toho ze základní školy. Některé odlišnosti je možné pozorovat ihned, v kabinetě, kde jsem před malou chvílí byl, se povalují ozubená kola, soustružnické nože, technické tabulky a na rýsovacích prknech je možné najít pozůstatky z minulého školního roku v podobě nedokončených rysů. Osazenstvo kabinetu je složeno většinou z techniků se vším, co k tomu náleží. Je zde patrná jistá ráznost ke studentům, na jejichž výkrese čert ví proč, přibyl šroub, který neplní žádnou funkci a nebo byl dokonce nádherně ztvárněn, bohužel v místech, kam jej nezašrouboval snad ani kouzelník Žito. Neslychám zde větičku typu: "bylo to skoro dobře" , ale více větiček o nutnosti lepší přípravy. Tedy aspoň tak nějak na mě působilo první seznamování s obyvateli kabinetu, zatím sporadicky přicházejícími studenty a tak nějak celková "technicky věcně" laděná atmosféra, kde vstřícnost ke studentům má své meze.

Z těchto myšlenek jsem se probral ve chvíli, kdy přichází paní ředitelka, dáma středních let, která se snaží od samého začátku působit jako neoblomná vykladatelka všech školských zákonů, ovšem také jako vedoucí, která ví, kam chce školu dovést. Pravda, někdy má její vcelku suverénní projev své trhliny. Zaujal mě okamžik, kdy nyní již můj kolega informoval "neomylnou studnicí znalostí" o faktu, že dbal jejich doporučení a vyřešil nějakou, mně neznámou, zapeklitou situaci tak, jak mu poradila. Dostal však okamžitou odpověď, že jednal nejspíš špatně a pokud nedostal od paní ředitelky odpověď písemně s číslem jednacím na předchozí písemnou otázku, pak si měl všechno vyřešit sám a správně. Po pravdě řečeno, v této chvíli jsem byl velmi zmatený, zda je nutné , pokud bych si někdy nebyl jistý se správností svého počínání v administrativní činnosti, zasílat písemnou otázku přes kancelář tak, aby obsahovala také číslo jednacím a všechny další náležitosti.

Postupně jsem začínal chápat, že zřejmě ano, neboť nám byla představena slečna, kterou bych si dovolil pracovně nazývat "zápisník". Její funkce spočívala v jakémsi vedení kanceláře paní ředitelky a obyčejný kantor se setkal s touto částí její činnosti, kdy slečna "zápisník" bere do ruky skutečný zápisník a hledá , v případě nutnosti vhodný termín, ve kterém by se vrchní velitelka školy mohla dohodnout na pracovní schůzce s obyčejným kantorem. Skoro by se dalo říci, že za těchto podmínek byla písemná komunikace s číslem jednacím jistější a snad i rychlejší formou spolupráce s vedením. Naštěstí funkce zápisníku byla velmi

brzy zrušena, když se kdosi neznámý, z okruhu zřizovatele školy, zajímal o to, proč technická průmyslovka je jedinou školou, snad v celé republice, která má zřízenou funkci "velitelky kanceláře vrchní velitelky".

Paní ředitelka této školy se jistě snažila být velmi váženou a respektovanou osobou, ostatně tou také většinu času byla, ovšem i do výborně nacvičené skladby se někdy vloudí falešné tóny. Až tragikomickým dojmem působily pedagogické rady, kde se jednalo o známkách studentů. Vždy se projednával nejprve první a potom poslední ročník, což kouzelné rozdvojení osobnosti paní velitelky ještě podtrhovalo. Nejprve o stavu ve svém ročníku vypovídal třídní učitel prvních ročníků a byl téměř pravidelně konfrontován s domněnkou, že nedokáže dostatečně motivovat studenty k učení, ale hlavně, k setrvání žáků na této škole a schopností pomáhat slabým členům jeho třídního kolektivu. Ovšem hned po tomto učiteli dostal slovo kantor, který vedl poslední ročník směřující k maturitě. Ten byl pravidelně osočován za to, že v jeho třídě zůstalo příliš mnoho žáků, u kterých se nedalo očekávat úspěšné složení maturitní zkoušky. Hlasitě zde od vedení školy padala věta o tom, že takoví slabší studenti měli být ze školy "odejiti" již během prvních let studia. Většina pánů profesorů zjevně chápala, že škola nutně potřebuje peníze za každého studujícího žáka v průběhu několika let jeho studia a k profesi učitele zde již prostě patřilo, že v prvním a posledním ročníku dostane vynadáno, ostatní roky byly celkem klidné.

Kantor, který přišel z utazeného režimu základní školy, mohl být ovšem mile překvapen, když byl v mnoha věcech chápán jako myslící bytost a mnoho rozhodnutí tak bylo skutečně ponecháno na jeho vůli. Na druhou stranu to předpokládalo aspoň základní orientaci ve školských předpisech a schopnost včas vytušit blížící se průšvih. Otázka na staršího kolegu, jaké učebnice a pomůcky mají studenti vlastně na dané předměty nosit byla tedy poněkud navíc a zcela logicky přišla odpověď : " To je na tobě, co jim řekneš, to budou mít, hlavně si vyber učebnici, z které se ještě lze učit". Je nutno podotknout, že na konkrétní technický předmět až tak velký výběr není. Zřejmě je snadné napsat učebnici matematiky a počítat s velkým nákladem, ale napište moderní učebnici strojů a hledejte dokumentaci čerpadel, kompresorů, turbín, motorů.....Nakonec pomohl antikvariát, kde se ovšem moderností učebnice nevyznačovala a pokud snad jsou v oboru nějaké novinky, kantore, hledej.....

Jsme na samém začátku přípravného týdne a tak lze leccos vyřídit a také se blíže seznámit se spolupracovníky a prostředím.....

15. Střední škola - seznámení

I zde, na střední škole, začíná školní rok obvyklými přípravami. Prostředí se ale liší. Je zde patrná určitá strohost, zřejmě patřící k technicky zaměřeným oborům. Jako výzdoba se tu a tam povalují nože od soustruhu, šrouby, modely závitů a srolované, prachem zaváté technické výkresy čehosi, co po vynechání červených čar profesora, připomíná narýsované ozubené kolo povalující se opodál. Konečně po nějaké době nejsem třídní a o to více času mi zbývá na seznámení se s novými spolupracovníky. V mojí bezprostřední blízkosti, tedy v kabinetě, se nacházejí tři poměrně zajímaví pánové. První je vysoký studentík, který se při krátkém pracovním poměru snaží dostudovat vysokou školu. Je o nějaký ten rok mladší, neustále aktivní a rád vypráví příběhy ze svých cest v rámci organizace "Člověk v tísni".

Druhý obyvatel kabinetu by byl ve zkratce charakterizovatelný jako rozený pohodář. Jedná se o menšího, zavalitého muže středního věku s kulatým obličejem, kde se snad nedá najít nic jiného, než permanentní dobrou náladu. Školství ovšem nebývá obor, kde se dobro splácí dobrem a zdání někdy klame. Kritickým okamžikem se pro tohoto člověka stávají chvíle, kdy studenti mají odevzdat svoji několikaměsíční práci. Samozřejmě, že čím větší dobrák, tím více studentů odloží resty právě z jeho předmětu na později, až do chvíle, kdy jiné práce, zadané těmi "nebezpečnými profesory", jsou již vypracovány. Dobrodinec pak posouvá termín za termínem a sám je nepříjemně tlačěn až do okamžiku, kdy žádná časová rezerva už není. Prodlužuje pak dny o minuty, kdy se snaží v šibeničním termínu vše opravit a navíc dumá co se studenty, kteří svoji práci ošidili natolik, že se stala téměř nezpůsobitou i pro velice shovívavé ohodnocení. Navíc je čas od času různým nadřízeným nucen vysvětlovat, proč situaci nechal dojít tak daleko. Dobrák ve školství však zůstane dobrákem a tak se celé kolečko taktické bitvy o odevzdání prací zopakuje i další školní rok.

Třetí obyvatel kabinetu na mě udělal největší dojem, jedná se o trochu staršího člověka, který i v nastalém důchodu nezapomněl na svoje vědecké ambice z dob, kdy pracoval jako vysokoškolský učitel. Je pilný a přesný, téměř jej nelze najít jinak, než u počítače, kde sepisuje knihu pro studenty. Tváří se přátelsky i když v rozhovoru rád ukazuje své odborné znalosti. Mírně mě děsí fakt, že učím stejný předmět jako on, zvláště, když si letným pohledem přes jeho rameno všimnu, kterak se v učebnici plazí had v podobě integrálu pro odvození rovnováhy sil. Tuším, že studenti na této škole budou velmi, ale opravdu velmi dobří a tomu bych měl také přizpůsobit svou přípravu na hodiny.

Čas nezadržitelně letí a je to tady, u vchodu se hromadí dav studentů a domáhá se vpuštění do budovy. Většina jednotlivců, kteří sročení tvoří ji musí vysloveně milovat. Napětí houstne a tlak stoupá, když se otevírají dveře školní budovy, kudy rychlým krokem směřují studenti do svých tříd. V jejich očích je vidět takový zápal pro rychlý vstup do třídy, že zřejmě samým steskem po učení se v nich nahromadila neodolatelná touha pilně pracovat po celý školní rok. Při dozoru u vchodu jsem tedy trochu zmatený, ale pouhý průchod chodbou kolem učeben vše vysvětluje, hlavní boj se odehrával o obsazení těch nejvhodnějších míst. Tedy takových, na které není až tak dobře vidět a snadno unikají pozornosti stárnoucího pana profesora. Právě taková místa jsou ceněna a již před školou se o ně svedla nelítostná bitva.

V uchu mi zní závěrečný tón zvonku, když vstupuji do třídy střední školy s očekáváním, že moji žáci již nejsou děti základní školy, ale studenti, kteří přišli za vzděláním a touží svoje působení zakončit maturitní zkouškou. Bezpochyby to tedy budou lidé rozumní, zvláště v okamžiku, kdy se moje klientela studentů skládá ze dvou velkých skupin.

Tu první tvoří studenti po absolvování základní školy, tedy stále ještě plní školních vědomostí, které jim umožní úspěšné studium střední školy. Tou druhou skupinou jsou lidé z praxe, kteří touží po maturitním vzdělání a jsou tak zcela jistě ochotni mnohé obětovat pro to, aby se maturitní vysvědčení stalo jejich osobním vlastnictvím.

Tak tedy беру za kliku a vcházím do třídy .....

16. Střední škola - výuka začala

Ocitám se ve své první hodině nižšího ročníku střední školy a jsem rád, že mohu učit pro mne zajímavý předmět, mechaniku. Studenti se tváří nadmíru přívětivě, snad by se dalo říci, až uctivě. To je pocit, kterého si po několikaleté výuce na základní škole, užívám. Pravda, zkušenost říká, že po vzájemném "otřukání se" bude hůř. Nyní se každá ze stran pokouší zjistit, co lze očekávat od té druhé.

Hodina se rozjela celkem hezky, sice narážíme na drobné problémy ve znalostech studentů, ale což, nepřipouštím si problém, je nutné přemýšlet optimisticky, všechno se jistě upraví. Ostatně, kdo najde po prázdninách třídu se stejnými znalostmi, jako na konci školního roku. Jeden z pilných žáků dokonce vyndá na lavici svůj sešit z minulého roku s dotazem, zda jej může dál používat včetně odvozených vzorců uvnitř. Rád takového vzorného studenta ubezpečím, že ano a nedá mi to, udělám z pohledu optimisty chybu. Sešitem prolistuji a ptám se žáka, který mezi tím nasadil výraz vědeckého pracovníka, zda rozumí odvozením pomocí vysokoškolské matematiky a co v jeho zápisech tedy vlastně znamená ten divný had, který akademicky vzdělaná obec považuje za integrál. Student se zatváří cekem pobaveně, když mi pravdivě odpovídá, že to přece nemůže vědět, pokouší se řádek plný matematických symbolů prostě si pamatovat. Uznejte, že tohle na mne muselo zapůsobit tak trochu, jako rána palicí a v mírném šoku jsem udělal chybu, kterou pedagogický optimismus neodpouští. Položil jsem další otázku ve smyslu, jak tedy řeší příklady, pokud neví, o co v těch vzorcích vlastně jde. Někteří učitelé již snadno odhadnou, čím mi tento chlapec vyrazil všechny karty z ruky. Prostě mu stačí čtyřka, nechce nic lepšího a tu doufá, že dostane, pokud se mu povede napsat aspoň něco v některých testech. O nic jiného mu vlastně ani nikdy nešlo. Přes mizející optimismus, první hodinu jsem přece jen jeden z pedagogických úspěchů zaznamenal, podařilo se mi snížit úroveň předmětu z úrovně integrálů až na úroveň využití fyzikálních vzorců základní školy. Dokonce i po letech doufám, že se mi podařilo naučit studenty využívat i ty středoškolské poučky.

Co se to děje, aha zvoní a já končím svou první hodinu. Urychleně odcházím dozorovat na některou z dlouhých chodeb. Marně jsem doufal, že se mi podaří sníst si svačinu. O rozruch se staral jeden z kolegů, který se snažil na záchodcích načapat chlapce s cigaretou u úst. To se mu nakonec také povedlo, pokud navíc započítám souboj žáků prvního ročníku s plastovou láhví plnou vody, tak na nějaky ten klid nebylo ani pomyšlení.

Konečně, dostávám se k dospělým žákům. Přesněji řečeno k lidem, kteří vlastní výuční list, ale rádi by získali do osobního vlastnictví ještě maturitní vysvědčení. Hned od počátku je vidět, že jsou nad věcí. Na učivo se dívají velmi rozumně, dokonce si i zapisují, ve třídě je klid. Prostředím optimisticky znovu naladěný kantor tak snadno udělá další chybu, chce vědět, jak studenti látku pochopili. První dva vypadají, že ano, nakonec rovnováha sil představuje tři jednoduché rovnice o třech neznámých, tak kde by byl problém. Ouha, kromě dvou studentů se nepodařilo vyřešit rovnice. Přesněji řečeno, nepodařilo se určit, jak se vlastně takové rovnice mají řešit. No nic, jsou na začátku, to všechno určitě půjde. Po hodině jsem si mohl povšimnout, že jinou důležitou otázku se vyřešit podařilo, ve které blízké hospodě nalévají dobré pivo. Tak třeba se tam na ty rovnice společně podívají a zítra svého kantora mile překvapí.

Je nutno dodat, že ten den mě ještě čekala výuka u nejstarších studentů na škole, tedy těch, kteří měli v kapse výuční list a čekala je maturitní zkouška již tento školní rok. Jednalo se opět o velmi sympatickou skupinu studentů, kterým jsem měl vykládat cosi o turbínách, kompresorech, čerpadlech a spalovacích motorech. Informativně jsme si s nimi řekli cosi k maturitním otázkám, tedy kdy a do jaké hloubky jednotlivé části probereme. Přesto jsem nepřestával bojovat s myšlenkou, že se jedná o vyučené, tedy o lidi, kteří se jistě o motorech již mnohé dozvěděli. Mnohokrát takový motor rozebrali a opět složili a pokud k jejich znalostem přidáme něco z teorie, budou u maturity přímo excelentní. V průběhu roku jsem se tedy vrhal do kreslení diagramů, odvozování vzorců a všech možných teoretických zákoutí předmětu, až jsem se nakonec dopustil dalšího omylu. Zeptal jsem se studenta, kterou maturitní otázku by si opravdu nepřál. Očekával jsem, že se dozvím, kde by bylo dobré přidat, aby maturita proběhla bez problémů. Odpověď mě snad ani neměla překvapit. Nepřál by si spalovací motory, protože je nikdy pořádně nepochopil. Zůstal jsem jako opařený, byl to vyučený automechanik.

Týdny uhánějí a relativní klid naruší a značně nabourá ranní zvonění telefonu. Dalo se čekat, že paní ředitelka bude chtít vidět něco, co svědčí o učitelově pracovitosti a pílí, tedy jeho hodinu a snad i pokrok žáků. Oproti mému očekávání zavítala na návštěvu do třídy starších studentů, kteří se stále ještě prali s matematickými a jinými znalostmi ze základní školy, které již před lety velmi úspěšně zapomněli. Hodina probíhala klidně, neopakoval jsem chyby optimisticky laděného učitele a v průběhu procvičování probraného učiva byly voleny pouze otázky z kategorie bezpečných. Nějak se mi nechtělo prověřit míru zapomínání studentů od chvíle, kdy opouštěli dveře základní školy a raději jsem zadal nezáludný příklad s poznámkou, že výsledek si společně zkontrolujeme zanedlouho. K mému překvapení se v této chvíli paní ředitelka zvedla ze zadní lavice a jala se sama, podle mého prvního dojmu, kontrolovat studenty. S každým pohovořila několik vět a většinou se zdála být přátelsky naladěna.

Hodina zanedlouho skončila, návštěva v podobě paní ředitelky se rozloučila. Nedalo mi to a opatrně jsem se tedy studentů zeptal, co bylo předmětem přátelského rozhovoru s vrchní velitelkou celého ústavu. Dostal jsem odpověď téměř se smíchem. Proběhla prý kontrola kalkulaček a přezutí. O poctivém nošení jakýchkoli pomůcek do výuky jsem sice nebyl ze strany žáků nikdy přesvědčen, ale kalkulačka a zejména taháky v jejím obalu už u mnoha z nich zachránily nejednu písemku a tak byl stav třídy zřejmě uznán způsobitelným k další výuce. Co na to říci, stav sešitů kontrolován nebyl.....

Po několika dnech jsem byl pozván k návštěvě ředitelny, kde mělo dojít k rozboru předvedené hodiny. Ta byla shledána velmi hezkou a na základě toho jsem si vysloužil cejch spolehlivosti dotovaný odměnou, kterou nešlo odmítnout. Příští školní rok bych mohl dělat třídního učitele prvních ročníků. Odměněn jsem byl vlastně hned dvakrát, mojí druhou odměnou bylo doporučení studovat pedagogické minimum, tedy něco, co potřebuji bezpodmínečně znát, abych se mohl stát ještě lepším kantorem, než jsem nyní. Dobrá tedy, stal jsem se znovu studentem, třídním učitelem a kantorem technických předmětů v jedné osobě. Z předchozí zkušenosti jsem věděl, že takové cti, které se mně nyní dostalo, nebude nikdy zneužito v podobě vyššího odvodu na mzdové prostředky. O to jsem se ve své praxi bát nemusel a tak škola mým vyznamenáním nebyla nijak poškozena.

Podal jsem přihlášku ke studiu pedagogického minima na vysoké škole a s ubíhajícím časem do konce školního roku jsem očekával nástup třídy plné hodných prváků, dychtících po novém učivu. Pravda, takto optimisticky laděné úvahy mírně naboural jeden z budoucích žáčků, který u přijímacího pohovoru na otázku výpočtu tlaku odpověděl, že bohužel neví, protože jeho hlavním oborem je elektřina. Na druhý dotaz ohledně elektrického proudu a napětí komisi překvapil odpovědí, že tak hluboce tento obor ještě nestudoval. Byl přijat, ovšem byl také jediný, kterého jsem na vlastní uši slyšel a tak kdoví, třeba všichni ostatní budou mít daleko hlubší znalosti se zájmem o obor.

Přesto mi to nějak nedalo a moje téměř filozofické úvahy se ubíraly, pro učitele, naprosto nevhodným směrem. Proč vlastně tihle studenti, ač jsou přátelští a hodní, tak moc touží po maturitní zkoušce. Zda není ve vzdělávacím systému někde něco špatně. Když tedy něco nevím, zeptám se a tak při jedné ze suplovaných hodin oslovím několik studentů s otázkou, co budou dělat po maturitě. Nejprve jsem dostal odpověď, která snad ani nevedla k zamyšlení, ale k jisté dávce pesimismu pro kantora na zdejší škole. Student měl již vyjednáno místo ve firmě, která souvisela myslím s pohostinstvím a zahradou. Na otázku, proč tedy studuje obor stroje jsem dostal odpověď, že navíc závodně sportuje a na nějakou náročnější školu by neměl čas. Sympatická slečna sedící vedle něho

zcela jasně počítala se svou dlouholetou účastí v rámci evidence pracovního úřadu.....

Do konce školního roku již nezbývalo mnoho času. V celém jeho průběhu jsem mohl pozorovat, jak se v jedné ze tříd neustále rozrůstá skupinka chlapců o další a další podobné typy. Měl jsem zde poměrně často nového žáka, který přišel v průběhu školního roku, což nebývá běžné. Až někdy v úplném závěru, kdy jsem psal jejich známky na vysvědčení si za čtyřky s úlevou vydechli, ostatně, čtyřka zde byla známka pro studenta naprosto ideální. Znamenala poměrně minimum práce a přechod do vyššího ročníku. V této době mi snad z důvodu nadšení nad postupem do vyššího ročníku vyličili svůj příběh, kdy všichni začali studovat na jedné škole a jeden po druhém naráželi na učitele mechaniky, který jejich cestě za vyšší metou dokázal zabránit. Postupně tak přicházeli na zdejší školu, kde požadavkům byli schopni vyhovět. Téměř by se dalo říci, že další případ na zamyšlení, ale naštěstí byl měsíc červen, po náporu písemek a zkoušení, kdy se průšvihy školního roku zapomínají a vše se zdá být optimisticky rozjasněno v atmosféře přicházejících prázdnin.....

17. Moji prváci

Nový školní rok začal, stojím v pozici třídního učitele před svou skupinou prváků. Dívám se na ně a první co lze sledovat je jistá nesourodost. Někteří z nich berou hned od počátku školu s vážností, vše si zapisují a pomůcky mají nejpozději druhý den. Pak je tady další skupinka těch "pohodářů", na všechno je čas, nic až tak moc nespíchá a nakonec vše nějak dopadne. Vypozorovat lze i poslední skupinku, která budí dojem protřelých mazáků všemi možnými školami, kdy jejich heslem se zdá být důvěra ve fakt, že odsud je nikdo nevyhodí a vysedět se dá vše, včetně maturitního vysvědčení. Tenkrát jsem ještě zcela nepochopil ten fakt, že slovo vysedět, nemusí být cíleně myšleno na školní budovu. To až později, s narůstajícími absencemi některých doma odpočívajících "také studentů", bylo jasně upřesněno, jak myslí svůj vztah ke škole. Většina z takových se naštěstí rozhodla po roce nepravidelných návštěv školní budovy vyhledat jiné školské zařízení, které by lépe vyhovovalo jejich potřebám.

Za nějaký ten týden se vše dostalo do "vyjetých kolejí" staršími třídami a to jak v podobě vcelku sympatických studentů, kteří svoje školní neúspěchy obvykle nepřenáší do svého okolí, nehledají viníky a berou je více jako sport. Někdy se vydaří a jindy nikoli. Jako úspěch většina těchto "sportovců" považovala hodnocení známkou čtyři, což zvyšovalo naději bezproblémového průchodu prvním ročníkem při minimálním zatížení školními povinnostmi. Tento poměr byl charakteristický i pro mnohé ze starších ročníků a moji "mladíci" se jej naučili využívat velice rychle s nevídanou důsledností.

Nakonec by se zdálo, že dny budou utíkat bez větších kolizí, ale to ne, vždy se musí najít něco nového, zajímavého, co je třeba řešit a co se zde ještě nikdy nikomu nepodařilo. Za tohoto předpokladu se ztracené klíče od společné šatny, kdy se studenti, nejlépe před výukou, hromadí u zavřených dveří a obviňují jeden druhého z jejich ztráty, zdají být naprosto nudnou historkou. Daleko zajímavější je, když dobře naladěný třídní učitel přijde do své třídy a zmateně kouká na školní tabuli, ve které je proražená díra. Při hledání viníka se poměrně bez boje přiznává evidentně silou vládnoucí chlapec s tím, že mu byla oznámena známka z písemné práce. To jej po odchodu paní profesorky vedlo k takovému jednání, kdy rukou udeřil do křídla tabule a "ono to nějak nevydrželo". Výborně, viník byl nalezen a teď již jen zbývá zjistit cenu takového křídla tabule, nejlépe u zástupců ředitelky školy, a vyřídit všechny další formality, aby mohl dotyčný student způsobenou škodu uhradit. Po zjištění ceny raději zaskočím do své třídy, potěším siláka nemalou částkou a zbytku raději vysvětlím, že každá legrace něco

stojí a tahle se opravdu moc nevyplatí. Následuje krátká informace o tom, že křídlo tabule bylo ještě levné, co kdyby někdo zničil její střed. Spokojeně odcházím, vše je vyřízeno a již se nebude opakovat.

Za pár dní přicházím mezi své žáky znovu, nějak divně se na mě hledí. Zbystřím pozornost, oni nesledují ani tak na mě, ale něco za mnou. Otočím se k tabuli a hle, přímo v jejím centru je obrovská prohlubeň. Jak je to možné ? Zcela jednoduše, jednomu ze studentů došla v jakémsi přístroji baterie a nebylo lepší volby, než s ní házet po třídě. To, že jistou náhodou trefila tabuli a zachovala se jako kámen, se dalo očekávat. Tak tedy nové administrativní kolečko a nové poučení studentů, potřetí už se mi nic podobného vyřizovat nechce.

Přejde týden, druhý, nic se neděje. Sláva, snad konečně nikdo z mých studentů nechce platit škody. Sedím si ve svém kabinetě a tiše uvažuji, jak jsem to hochům krásně vysvětlil, cosi o bezpečném chování, ohleduplnosti, předvídání možnosti nadělat škodu, když mi na stole zvoní telefon. Poněkud neklidně mluvící vyučující dílen mi právě sdělil, že při převlékání do pracovního oděvu některý ze studentů prorazil sololitovou stěnu oddělující části šatny. Bude nutné vyšetřit, kdo to byl. V té chvíli chápu, proč je učitel "vyzbrojen" pouze propisovací tužkou a sešitkem na známky.....

Evakuace školy, zní školním rozhlasem, někdo ohlásil, že ve škole se nachází bomba a to přesně v době, kdy většina studentů píše čtvrtletní práce. Byli jsme vždy nabádáni, že kromě dohledu na odchod studentů je nutné ze třídy odnášet také třídní knihu, aby bylo možné žáky překontrolovat. Při průchodu vrátnicí si ovšem všimnu, že většina profesorů nechala třídnici právě zde a počty studentů překontrolují pouze podle svých zápisníků s tím, že si pamatují, kdo chybí. Zaváhám, mám přece od vedení školy jiné instrukce, ale když tak postupuje skoro každý, udělám totéž. Škola se zamyká, přichází policejní jednotka a hledá výbušné zařízení. Podívám se na svého kolegu z kabinetu, dobráka, který nařízení paní ředitelky bezezbytku splnil a třídní knihu drží ve své ruce. Jo jo, jsi v maléru, přemýšlím si pro sebe, když slyším ředitelku školy: "Dnes už výuka nebude, studenti i vyučující mohou jít domů. Pokud má profesor u sebe třídní knihu, vyčká otevření školy, aby ji mohl odevzdat ve vrátnici, domů ji odnášet nelze". Odcházím tedy domů dřív a ohlížím se na svého kolegu z kabinetu, který bude ještě hodinu čekat před školou, až bude konečně otevřena a on odevzdá tu prokletou knihu ve vrátnici.

Později se některý ze studentů pokusil přerušit výuku nahlášením bomby opět, ale to už byla paní ředitelka připravena a zakotvila ve školním řádu, že se v takovém případě výuka daný den prodlouží právě o dobu prohledávání školy. Již nikdy se pak událost s nebezpečnou látkou ve škole neopakovala..... Mimoходом, v dnešní době techniky, by byl ohlašovateli fiktivních bomb jistě chycen a potrestán, jestli tomu bylo tak tenkrát, nevím.

18. Život na střední

Život na střední škole dál poklidně utíká bez nějakých velkých otřesů. Dalo by se říci, že mnoho studentů je zde smířeno se svým vztahem ke vzdělávání a škole samotné a tak nedochází k bouřlivým projevům nespokojenosti a stížnostem. Dokud žák drží bezpečný odstup od "hladiny sestupu", tedy dostává čtyřku, neděje se vlastně vůbec nic. Zvenčí by se zdálo prostředí téměř ideální, v očích kantora, který chce žáky něco naučit, tomu už tak úplně není.....

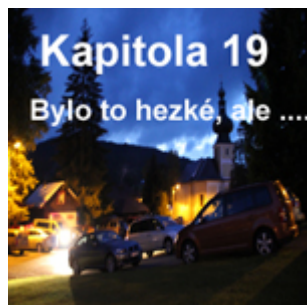
Pojedeš se třídou starších studentů do muzea, říká mi zdejší zástupce ředitelky školy. Aha, pomyslím si, opět "srandička" podobná té na základní škole a obratem se svěřím kolegům v kabinetě. Jsem překvapen jejich reakcí, kdy mojí situaci hodnotí jako velmi dobrou, snad dokonce zažiji klidný den na rozdíl od nich, kteří musí odsedět velké množství hodin u maturit. Jen aby, odcházím a nechám se poučit od dalšího zkušenějšího kolegy, který bude doprovázet jinou třídu. Od něj jsem pochopil, že akce se staršími studenty opravdu nemusí být až tak problematická, jako s mladšími dětmi. Podle jeho rad dávám druhý den sraz až na místě samotném s upozorněním, že akce končí prohlídkou expozic. Překvapivě vše probíhá v nejlepším pořádku a studenti skutečně absolvují povinnou okružní cestu po muzeu a spořádaně odcházejí. Kolega zvolil zřejmě správnou taktiku, nijak neobtěžoval studenty s vědomostmi, které snad prohlídkou získali a také rychlost shlédnutí expozic muzea byla záležitostí každého jednotlivce. Nějak se mi nechtělo přemýšlet o přínosu takové akce, nicméně jsem na základce zažil její obdobu v podobě výchovných koncertů, to ovšem s daleko větším "nasazením donucovacích prostředků" a srovnatelným výsledkem.

Čas letí, když vidím svého staršího kolegu v kabinetě, jak zcela neočekávaně přijde ve společenském oděvu, prý jeden ze studentů jeho třídy dnes vykonává opravňovanou maturitní zkoušku. Nevěnuji této události žádnou větší pozornost až do doby, než se kolega po půl hodině vrátí zpět do kabinetu s poznámkou, že student má již velké zpoždění a k maturitní zkoušce se dosud nedostavil. Netrpělivá komise čeká dlouhou dobu marně. Další kolega v kabinetě dává k dobru názor ve smyslu nízké odpovědnosti dnešních žáků a nechápe, jak je možné se bez omluvy nedostavit k tak důležité zkoušce, když přece od třídního učitele dostává maturant vyrozumění o jejím termínu. V té chvíli se mi naskytne pohled jak z nejlepších situačních komedií. Do saka oděný třídní profesor vyrukuje s otázkou : "Tam se někam píše termín..... ?". Okamžitě bere do ruky

svůj mobilní telefon a hledá kontakt na dotyčného studenta, který shodou okolností trénuje na cyklistickou soutěž v blízkém okolí školy. Při větě, kterou pronáší do telefonu : " Rychle sem dojeď, maturuješ.....", se mi jen s největším vypětím sil daří potlačit smích. S trochou nadhledu musím říct, že jen malému počtu studentů se zřejmě dosud podařilo odmaturovat v cyklistickém oděvu, když na zkoušku přijeli v rámci tréninku.

Také na střední škole má kantor dozory na chodbách, časem se tak stane běžnou rutinou projít "temná zákoutí" svěřeného úseku s cílem zabránit kuřákům získat jejich dávku nikotinu. Dozor obvykle probíhá v klidném režimu, studenti znají zvyky svých profesorů a tak je velmi malá pravděpodobnost, že by byl chycen nějaký nezdárník při činu. Vztahy mezi studenty se zdají být celkem přátelské, shodou okolností zde potkávám žáčka, kterého jsem učil již na základní škole a nyní patří mezi starší studenty. Dávám se s ním do řeči a zjišťuji, že o víkendech chodí na brigádu a vydělávání peněz hodlá obětovat i část prázdnin. Pokládám tedy snad logický dotaz, na co usilovně šetří, jeho odpověď mě docela zmátla. Rád by se svojí spolužačkou na dovolenou do zahraničí k moři, ale když se mu nepodaří tolik vydělat a jeho finanční situace mu umožní pouze výlet v rámci ČR, dotyčná dívka si zcela logicky vybere jiného studenta, který jí výlet za prosluněnými plážemi umožní. Jemu se tato situace nezdá vůbec ničím výjimečná, mě donutila k přemýšlení. Přece jen není vše tak idylické, jak na první pohled vypadá a vztahy mezi studenty ? Nevím, nevšiml jsem si tradičního dohadování, kdo má lepší a výkonnější elektroniku, ale rozhovor s tím studentem mě v té době tak trochu šokoval.....

19. Bylo to hezké, ale.....

Jak tak chodím po chodbách střední školy, ke které by slušel výuční list z nějakého rozumného oboru, než maturitní vysvědčení, stále více se mi vkrádá na mysl otázka, k čemu vlastně slouží. Učím ve škole, po jejímž absolvování student jen těžko najde místo v oboru, na který získal "papír". Ostatně je otázkou, jaký obor se zde vlastně studuje. Poměrně velká skupina žáků potřebuje ke své spokojenosti prostě jakýkoli doklad o absolvování střední školy a je jedno, která škola to je. Často, hlavně u těch starších, je důvodem tlak zaměstnavatele, kdy jimi již obsazené pracovní místo vyžaduje středoškolské vzdělání. Tak se mnohdy stane, že zahradník studuje technicky zaměřenou školu, policista studuje zahradnictví jen z toho důvodu, aby vyhověl nařízení na středoškolské vzdělání. Vlastně vše cestou nejmenšího odporu a jde o ten "prokletý papír". Tedy, z pohledu "čekatele na papír", vybrat si snadnou školu, získat maturitní vysvědčení a vyhovět tak nařízení nějakého předpisu ze strany státu a nebo zaměstnavatele. Další skupinka studentů se chystá na dlouhodobé angažmá u pracovního úřadu a někteří berou tuhle školu jako přestupní stanici. Struktura je zde velmi rozmanitá, z budoucích techniků se tak za rok stávají například budoucí umělci, fotografové, inženýři a rozprchnou se všude tam, kam jim to napoprvé nevyšlo. Pak je zde skupina těch, kteří nemají na studium čas a o této škole mají referenci, že se i tak zvládnout dá. Další skupinu tvoří ti vyhození z jiných školských zařízení. Tak a abych nekrivdil, pak je tady skupinka schopných studentů, kteří si tuhle školu opravdu vybrali, s pochopením jejich motivace mám ovšem největší problém.....

Z těchto nehezkých úvah se rychle proberu, sakra, právě sedím ve sborovně a hovoří paní ředitelka. Doufám, že jsem dokonce chvilku nespal. Hovoří o přípravě maturitního plesu, ale také o propagaci školy. To mě poněkud zaujalo, tvrzení o tom, jak škola získala na prezentaci středních škol výhodné místo pro svůj stánek, jak byl zájem a dokonce, že se propagaci naučíme ještě lépe a získáme více studentů a škola bude známou a....., nějak dumám nad tím, co vlastně budeme propagovat.

Nejvyšší čas zlepšit si náladu, je tady maturitní ples. Konečně se uvidí, jak jsou studenti společensky vospělí a předvedou vybrané chování. Přichází slavnostní nástup maturantů, jsou vyhlašováni jednotliví třídní profesori, kteří hrdě kráčí v čele svých tříd. Ouha, co se to děje....., nastupuje také třída těch starších a poněkud se jim nedaří ladně vplout na taneční plochu. Stále se tak nějak přidržují okolních mantinelů a jejich krok vypadá poněkud nepřírozeně. Ano, je to tak, oslava v jejich podání předstihla slavnostní akt stužkování. No nic, jejich

třídní profesor na každého z nich rychle navěsí stuhu a pryč z parketu.....Jen ta nálada se mi nezlepšila.

V tomto, pro mě poněkud zvláštním, myšlenkovém rozpoložení přichází nabídka z mého minulého působiště. Uvolnilo se místo zástupce ředitele, tak snad abych se vrátil. Nová paní ředitelka sice na sobě nese všechny známky začátečnice ve funkci v podobě nerozhodnosti, nezkušenosti a jakéhosi zvláštního jednání, které bylo obtížné správně pochopit. Její nabídka přes všechny pochybnosti vypadá seriózně a střední školy už mám na nějakou dobu dost, tak proč se nevrátit zpět na základku. Proběhlo ještě několik konspiračních, naprosto utajených jednání, po kterých jsem se mohl těšit na vyšší plat a přátelskou atmosféru. Tak tedy odcházím z místa středoškolského kantora na místo zástupce ředitele na základní škole, jen musím ještě chvíli respektovat vzájemnou dohodu s mojí novou šéfovou o tajnosti našich schůzek. Necháme si to ještě chvíli pro sebe až do.....do chvíle, kdy jedu autobusem a potkám bývalou kolegyni ze školy, kam se chystám vrátit. "Tak ty prý k nám nastupuješ jako zástupce", usmívá se. Dostanu ze sebe něco ve smyslu, že se rozmýšlím a že nejspíš ano. Kolegyně bývala spřátelenou duší a tak mě její další věta trochu zarazí : "Nedělala bych to, paní ředitelka už není ta učitelka, kterou jsme znávali.....". S tím vystupuje z autobusu a nemám mnoho šanci dozvědět se více.

Nedal jsem na dobře míněné rady a raději jsem absolvoval rozhovor s paní ředitelkou střední školy ohledně vlastní výpovědi. Po poněkud neradostném průběhu, který se vyznačoval dusnou, nepřátelskou atmosférou a svoláním mimořádné porady plné slovních přestřelek, jsem byl volný pro místo zástupce ředitele na základce. Ostatně, podobnou zkušenost udělal každý , kdo z této školy odcházel a tak jsem nelehký závěr dosavadní kariéry středoškolského kantora očekával.

Dnes vím, že jsem v očích některých bývalých kolegů té "poněkud zbytečné" střední školy, vypadal jako vizionář a inteligent s nosem pro situaci. Za dva roky po mém odchodu se našel rozumný politik, který existenci takové střední školy ukončil.....

20. Jiný úhel pohledu

Vše je domluveno a od nového školního roku nastupuji jako zástupce ředitele školy. Ze svých zkušeností učitele tak nějak vím, co ta funkce obnáší a první prací bude rychlé vytvoření rozvrhu školy. Na tuhle práci je ovšem zatím dost času, kalendář ukazuje konec června, když navštívuji svoje bývalé a zároveň budoucí pracoviště. Základní školu, kde jsem poměrně vřele uvítán někdejší spolupracovnicí, která nyní zastává nejvyšší post ve škole. Také její zástupkyně, která má na starosti první stupeň, se zdá být sympatickou dámou s upřímným vystupováním. Ve své funkci je přibližně rok, kdy byla povýšena současnou paní ředitelkou na úkor jiné učitelky. Té je mi téměř líto, byla věčnou "čekatelkou na funkci", když se mnoho let snažila dostat na místo ředitelky právě z funkce zástupkyně. Dokonce jí bylo toto povýšení různými skutky téměř slibováno a ona se vším svým jednáním stále snažila vytouženého místa dosáhnout. Při svém věčném čekání ztratila roky života a když to zjistila, bylo pozdě. Na místo ředitelky byl hledán někdo věkově mladší. Dostal jsem informaci, že tato paní přijala místo "obyčejné" učitelky a tak nějak rezignovala. Ve své praxi jsem později zažil více podobných "čekatelů" a jejich osud je podobný a může být poučením.....

Nyní jdu navštívit současnou paní zástupkyni pro druhý stupeň a vůbec se nedivím, že bývalou paní ředitelku. V minulosti jsem měl tuhle dámu možnost poznat jako férového člověka s korektním jednáním. Zřejmě se na tom nic nezměnilo, protože mě hned u dveří své kanceláře vstřícně uvítá a po několika zdvořilostních frázích a rozhovoru o tom, "jak šel život", mi nabízí pomoc. Očekává, že s prací na rozvrhu budu mít poměrně hodně práce, kterou za mě nikdo neudělá. V případě, že nebudu stíhat a dostanu se do toho "nejlepšího nervového rozpoložení", spatřím paní ředitelku a zástupkyni pro první stupeň, jak se společně "opalují" pod slunečníkem na zahradě..... Aha....., uvažuji, ale nechce se mi otevírat téma současných třenic ve zdejší škole. Později jsem se těmto náznakům bývalé paní ředitelky a nyní mé předchůdkyně ve funkci nedivil. Dozvěděl jsem se, jak někteří učitelé s napětím čekali, zda stárnoucí dáma, která jen s obtížemi využívala výpočetní techniku, dokáže reagovat na změny rozvrhu ze dne na den bez chyby. Docela mě zaráželo, s jakou radostí někteří z nich bývalou ředitelku upozorňovali na její chyby, když například poslala omylem dva učitele do jedné třídy. Dokonce neměla oporu ani v ředitelce současné, pro kterou mnohé udělala a stála za ní i během konkurzního řízení na obsazení uvolněného místa. Bylo možné slyšet od samotné nové šéfové, jakou má divnou radost, když se tahle dáma dostala do potíží s termíny. Na jednu stranu to bylo logické, vlastně se obě ženy prohodily ve svých

funkcích. Na druhé straně bylo možné sledovat určitou zvrácenou pomstychtivost, ale za co vlastně? Pokud by nově nastupující zástupce, bez zkušeností na vedoucí pozici, dokázal správně odhadnout důvody takového chování stávající šéfové, možná by předešel spoustě problémů, které nutně musely nastat.....

Nyní ovšem sedím v kanceláři odcházející zástupkyně, která mi na závěr slibuje, že pro mne všechno srovná do poliček, uklidí a každou hromádku popíše tak, abych měl šanci co nejrychleji najít zakoupené třídní knihy, žákovské knížky, katalogové listy žáků, potřebné tiskopisy, pomůcky na výrobu rozvrhu a vlastně úplně vše, co budu pro svojí práci potřebovat. Budu mít tak možnost věnovat se pouze práci na rozvrhu a úspěšném zahájení nového školního roku. Poděkoval jsem, rozloučil se, od té doby jsem ji už nepotkal. Školu nikdy nenavštívila a dnes chápu proč.....

Zažil jsem poněkud divné prázdniny. Od chvíle, kdy jsem získal od svojí nové šéfové podklady pro rozvrh, sice s mnoha nejasnostmi, ale aspoň něco se dělat dalo. Pravda, ředitelka si vymínila právo, že rozvrh je hotov až ve chvíli, kdy jej ona podepíše. To je zcela logická podmínka rozvrhu, ovšem v kontextu s dalšími lze tušit problémy. Zároveň s podklady jsem totiž obdržel spoustu dalších požadavků, z nichž malá část byla věnována co nejlepšimu rozvržení hodin pro žáky a větší část představovala požadavky vyučujících. Nový zástupce se příliš ve své funkci nevyznal a netušil, který z požadavků vyučujících má tu nejvyšší prioritu. Později identifikoval, že priorita je dána mírou přátelství paní ředitelky k dané osobě. Ještě jsem v té funkci ani nebyl a už mě začínala štvát.

Nový zástupce se zřejmě zachoval jako blázen, když celé dva měsíce prázdnin strávil prací pro školu, od které nedostal ještě ani korunu a jeho pracovní úvazek začínal až po dovolené. Byly to velmi podivné prázdniny, kdy novému zástupci stále běhalo hlavou jak zorganizovat to, či ono. Kam nejlépe přesunout hodinu, jak lze ještě něco vylepšit ve škole, ve které dosud nebyl ani zaměstnán. Co víc, netrpělivě čekal na návrat paní ředitelky jen pro to, aby se už mohl dostavit do práce a pokračovat v přípravě na nový školní rok. Nová šéfová ovšem na sebe nechala hodně dlouho čekat a byla spatřena až 14 dní před koncem prázdnin, kdy jsem konečně dostal klíče od školy a své kanceláře.

Tak, již není čas váhat, vstupuji do své kanceláře a chci začít okamžitě pracovat. Víím, že i když vše půjde rychle, přesto budu v časovém presu. Za týden se vrací z dovolené učitelé a já musím být připraven..... Co to je? Koukám se kolem a nová paní ředitelka, která právě přichází, mi s úsměvem sděluje, že kancelář byla vymalována a tak všechny poličky školník vzal a vyházel i s věcmi do sborovny. Prý je tam najdu a uspořádám si věci jak potřebuji..... To snad je sen, koukám na poličky, které jsou přehledně polepeny nápisy typu třídní knihy, katalogové listy, nové žákovské knížky a vše je prostě rozházeno kolem. No

minulá paní ředitelka dodržela slovo a o té současné ve mně začala hlodat pochybnost. Co naplat, pouštím se do práce, pochybnost ještě neznamena jistotu a náhody se také někdy dějí.....

21. Prokletý rozvrh

Konečně se mi povedlo zprovoznit svoji novou kancelář tak, aby bylo možné zahájit práce na novém rozvrhu hodin. Z minulosti si pamatuji, že na určitou dobu lze vytvořit prozatímní, to by ovšem znamenalo, že v jednom okamžiku budu vyrábět rozvrhy dva. Tahle varianta se mi zdála natolik nepříjemná, že jsem ji okamžitě zavrhl. PROZATÍMNÍ ROZVRH NE !

Koukám na velkou bílou magnetickou desku, kterou kdosi přišrouboval na stěnu mojí kanceláře. Jsou na ní vyznačeny dny v týdnu a hodiny formou velké, nalinkované tabulky. Vzpomínám si, že bývalá paní zástupkyně používala barevné magnetické proužky popsané názvy školních předmětů, což zvyšovalo přehled a usnadňovalo hledání nových variant. Celá práce pak připomínala strategické plánování jakési bitvy, kdy "velitel" přesouvá jednotlivými barevnými pruhy tak dlouho, dokud nenastane stav vypotřebování všech připravených barevných kostiček a obdélníčků. V té chvíli je dílo dokončeno. Už aby to bylo.....Nyní jsem ovšem teprve v situaci, kdy se zajímám o místo uložení této nezbytné pomůcky každého rozvrháře. Prohledám úplně všechno a nikde ani stopa. Co naplat, musím se zeptat šéfové. Ta mi s úsměvem říká, že magnetické proužky určitě koupila již v minulém roce, někam je dala, ale kde jsou, netuší. Je možné objednat nové. Přijdou už za měsíc, tak je vlastně vše v pohodě..... Aha, říkám si a odcházím do své kanceláře se smíšeným pocitem.

Takhle to opravdu nejde, dny letí a vlastně není nic hotovo, musím rychle změnit způsob práce. Podobné myšlenky mi běží hlavou ve chvíli, kdy se snažím použít známý počítačový program pro rozvrh, suplování a vše kolem toho. Počáteční optimismus mne však opouští záhy. Řešič rozvrhu v rámci programu skutečně nevyřeší vůbec nic a po několika krocích se plně spolehne na hlavu svého majitele. Naštěstí dokáže upozornit aspoň na situace, kdy je učitel nasazen do dvou tříd v jednom čase. Děkuji za to, ale moc to nepomůže. Naštěstí mne chytá bojovná nálada a po prohledání internetu narážím na zajímavý program se schopností řešit problém rozdělení hodin daleko lépe, než cokoli jiného. "Však já Tě dostanu ředitelko". Říkám si ve chvíli, kdy doma spouštím paralelní práci dvou počítačů naráz. Koukám jaké počáteční podmínky nastavit a listuji tak několika papíry A4. První část se zdá být jednoduchá, čas na oběd, výuka bez okének u žáků, matematika a čeština do čtvrté hodiny, střídání typů hodin, jazyk ne ve dvou dnech za sebou.....Ovšem další papíry tvoří požadavky vyučujících, ty ovšem mohu respektovat podle vlastního uvážení. Přesněji řečeno, podle priorit nastavených mojí šéfovou. Ta mi samozřejmě

privilegované postavy školy sama určitě nenahlásí a je na mně, abych je uhodl. Pokud ne, ono se to už nějak pozná .....

Když jsem v nejlepším, někdo zvoní. Hele paní učitelka ze školy i se svým synem, který zde učí také. Nemám sice moc času, ale proč si chvílku nepopovídat a nenechat se politovat. Hezky jim vysvětluji, jaké problémy právě řeším, když ze sebe paní učitelka vysype kopec dalších požadavků na rozvrh za sebe i syna tak, aby na tom byla co nejlépe. To snad ne, říkám si když odchází.....

Sedím na židli ve své školní pracovně a nevěřicně koukám do počítače. Ono to vyšlo, všechno sedí a dokonce i podmínky pro žáky jsou splněny. Ještě chvíli se tímto pocitem kochám, když na dveře klepe zástupkyně pro první stupeň a žoviálním tónem mi oznamuje, zda jsem jí nechal dvě volné angličtinářky do třetí hodiny nejlépe ve středu a pátek. Aha..... kouknu na rozvrh, mohl jsem to sice vědět napřed, ale co, předělám. Pouštím se znovu do díla.

Po velkém boji a ztrátě dalšího dne znovu výhra, sedí to a oznamují, že volné angličtinářky mám. Zanedlouho mne vyruší telefonát ze školní jídelny, kolik žáků vlastně končí po 5. a kolik po 6. hodině, aby snad nevznikala před jídelnou dlouhá fronta. Jak to mám sakra vědět a vrhnu se na sčítání stavu žáků v jednotlivých třídách, potom kouknu na rozvrh a hele, možná to vyjde i tak.....

Sláva, teď už jen na základě hotového rozvrhu dokončit dozory na jednotlivé chodby a doufám v zázrak. Ten nastane, pokud některý z vyučujících nebude mít více minut dozoru než jiný, protože tohle určitě okamžitě přepočtou. Tak a nyní dopsat pohotovosti do okének v rozvrhu učitelů, aby na každou z dopoledních hodin byli aspoň dvě rezervy a každému vyšel stejný počet pohotovostí. Pokud nebude rezerva dostatečná, zadělávám si na celoroční problém a pokud někdo z učitelů bude mít pohotovostí více, je zřejmě po přátelství .....

Konečně hotovo, říkám si ve chvíli, kdy vyučující nastupují do školy. S hotovým rozvrhem také navštěvuji ředitelku školy, která by měla nový rozvrh stvrdit svým podpisem. Překvapí mě větou, jestli by to nešlo vymyslet nějak jinak, protože v jedné třídě mají žáci pět hodin, poté odcházejí na oběd a následuje ještě jedna hodina, což na rozvrhu nevypadá hezky. Nemusím zřejmě pozornému čtenáři popisovat svoje myšlenky, ale naštěstí lze tento problém rychle vyřešit a konečně je hotovo.....

Tentokrát opakuje svoji návštěvu paní učitelka i se svým synem, již ne u mne doma, ale přímo ve školní kanceláři. "Mám tady okno mezi první a třetí hodinou, tak když bys přehodil moji čtvrtou hodinu na druhou.....". Vysvětluji, že to nejde, vše je spolu provázané. Ovšem ona dál vede svou: ".....že bys snad

mohl tu jednu hodinu prostě vzít a v jejím rozvrhu přesunout na jiné místo a také její syn má ve svém rozvrhu podobný problém.....". Dost ! Říkám si a nezbyvá mi, než zaujmout postoj toho neochotného, který říká, že to tak prostě nelze. Za touhle paní následovala celá šňůra pedagogů s rozličnými požadavky, někdy i schválenými samotnou paní ředitelkou, která mne tak velmi úspěšně vhání na úzkou cestičku splnitelnosti všeho, co slíbila..... Snad už hotovo, říkám si v den, kdy přicházejí děti poprvé v tomto školním roce do budovy školy.

Za několik okamžiků je vše jinak, do mé kanceláře vstupuje samotná velitelka školy s větou : "Promiň, udělala jsem chybu v podkladech pro rozvrh, musí se tam něco předělat.....". Nelze popsat neomalené věty, které se mi v té chvíli honí hlavou, ovšem jejich výsledek je jasný, ... PROZATÍMNÍ ROZVRH ANO.

22. Školení učitelů

Ze sdělovacích prostředků bylo v té době cítit novou vlnu, která má dorazit do našeho školského systému. Zruší se to staré a špatné, jednotné osnovy se zruší a každá škola bude mít možnost sama určit svůj osud v podobě školního vzdělávacího plánu. Tedy dokumentu, který si sama vypracuje a vytvoří tak v rámci možností odlišnosti ve výuce. Z takto odlišných programů si každý rodič školou povinného dítěte vybere ten, který mu nejvíce vyhovuje.

Již v té době začínaly vznikat mezi učiteli často poměrně ostré diskuze o tom, zda právě tato cesta má být tou ideální, zda zachování jednoty není pro základní školství lepší způsob, který zajistí snadnější kontrolu kvality. O cestách, kterými se školy mají ubírat se ovšem nerozhoduje ve sborovnách a kabinetech, ale na zcela jiných místech a průkopníci "těch nejlepších" myšlenek se vždy najdou. Ostatně, učitelé kteří v té době neohroženě hájili myšlenky přicházející z vyšších míst se snadno stávali školiteli těch dosud málo přesvědčených. O cestě, která na školy v dalších letech čeká bylo rozhodnuto. V této společenské atmosféře vstupuje moje šéfová do sborovny s informací, že během několika následujících dní proděláme školení zaměřené na snadné sepsání klíčového dokumentu.

K tvorbě školního vzdělávacího plánu jsem zachovával velmi zdrženlivý postoj a tak mi vůbec nevadilo, že na začátku školení budu chybět a vyřizovat úřední formality spojené s nástupem na místo zástupce. Již brzy ráno mi ovšem v kapse zvoní mobilní telefon a v něm slyším hlas trochu nervózní ředitelky školy : "Kde jsi, tady už se školíme.....". Vysvětluji, že úřední formality zaberou ještě nějakou tu dobu. Sám vím, že na nové informace k tvorbě "té věci" nijak zvlášť nepospíchám.

Po příchodu do školy a otevření dveří sborovny, ve které školení probíhalo, mne čekal šok. Jeden den jsem opustil naprosto normální školu a druhý den jsem se vrátil někam, kde dospělí lidé byli polepeni cedulkami se svými jmény, občas i na čele a horlivě se snažili něco sepsat na velký papír. Ten ležel před každou skupinkou. Nemohl jsem uvěřit tomu, co vidím a vmísil jsem se mezi skupinku kantorek opodál. "Co děláte", říkám jedné z nich, když mi odpoví něco o tom, že vymýšlí vhodné úderné heslo, které bude obsahovat název školy a vystihne její podstatu. Když jsem tohle všechno kolem sebe viděl, nic vhodného mě nenapadlo, neustále mi hlavou běžely myšlenky se starými hesly typu : "republice více práce.....roztočme kola výroby..." a dokonce ani moderní Švadrlikovo : "plány revanšistů zhatí naši vepři boubelatí !" se neujalo. Zřejmě chyběl název školy. Ve chvíli, kdy se na mě otočil jiný kolega s heslem:"kupředu levá ....." a doplnil i název školy, jsem začínal být opět "mezi

svými". Netušil jsem, že bude následovat zřejmě zlatý hřeb celého dnešního programu, jednotlivá družstva učitelů prezentovala svoje myšlenky. V přední části sborovny se tak střídali "šťastlivci", kteří dostali jedinečnou příležitost přednést hluboké myšlenky skupiny, ke které patřili. Často se tak stávalo, že těsně před ukázkou hlubokých myšlenek zůstal ve sborovně pouze jediný zástupce družstva, zatímco všichni ostatní měli právě nějakou neodkladnou práci....., stále se nějak nemohu smířit s tou proměnou učitelského sboru.

Konečně začíná opět normální školení a jakási paní obrací popsaný list za listem, kde zdůvodňuje nutnost vypracování školního plánu a objasňuje jednotlivé kroky. Opět koukám poněkud nevěřičně, přednášející přímo hoří pro tento nový způsob práce škol, je nedočkavá, kdy už to konečně vypukne a objíždí se svým kurzem jednu školu za druhou, jako neohrožená propagátorka, bez pochybnosti o svém učení. Od vedle sedícího učitele zjišťuji, že tahle přednášející paní je ředitelkou nedaleko stojící konkurenční školy, ovšem pro mojí šéfovou je něco jako GURU uznávaný pro svou neomylnost. Občas tak nebylo zcela jasné, která z dam naší školu vlastně řídí. Koukám kolem sebe, jen málokdo poslouchá výklad a i moje myšlenky směřují někam jinam. Zdá se mi, že ve školství o školiteli a školeném rozhoduje časové hledisko, tedy ten kdo přijde dřív je školitel a získává peněžní prostředky a ten kdo později, stává se školeným. Školení je financováno od státu, ale na oltář vlasti je školený povinen položit svůj čas. Z myšlenek mě vytrhne smích, teprve teď zjišťuji, že polepení cedulkami se jmény, popsání velkých papírů něčím s obrázky a vůbec všechny činnosti mají směřovat ke školení ve volném, přátelském duchu tak, aby každý z nás celý proces prožíval radostně a uvolněně. Cítím se ještě radostněji, když v samotném závěru vyslechnu informaci, že se další díl tohoto pokrokového učení odehraje v sobotu, protože paní školitelka jindy nemá čas.

Rychle mizím z poněkud zvláštního světa sborovny. Určitě netrpím nadšením, což je snad způsobeno únavou z předchozí tvorby rozvrhu, proti školení se prostě zatvrdím. Tohle už absolvovat nikdy nechci a v sobotu nebudu mít čas ať to stojí, co to stojí. Moje psychické zdraví tak dostalo přednost před radostným školením se závěrečným defilé hlubokých myšlenek kolem všeobjímající GURU. Nějak jsem nebyl schopen tuhle kolektivní tvorbu podpořit. V ředitelně se ještě krátce seznamuji s naší školitelkou, která si velmi stěžuje na jednu z učitelek, protože její přínosné školení prospala. Škoda, že kantorka v důchodovém věku neměla žákovskou knížku, protože tahle paní by jistě psala poznámky hlava nehlava, bez ohledu na přátelskou, vstřícnou a uvolněnou atmosféru. Očekával jsem od svojí šéfové hlubokou poklonu, omluvu a ujištění GURU, že se nic podobného již nebude opakovat. To zřejmě přišlo až po mém odchodu.

Z celého školení jsem si odnesl pouze šílený pocit, kam až je možné dohnat normálně myslící bytosti a tak si raději v sobotu nalistuji příslušné paragrafy a na internetu najdu stránky, které se danou problematikou zabývají. Vlastně to celé není nijak složité a každý trochu zkušený kantor by dokázal požadavkům na sepsání plánu vyhovět ve chvíli, kdy by si samostatně texty přečetl. Dodnes nechápu, co jsem to tenkrát vlastně viděl.....

23. Síla osobnosti

Někde jsem četl poučku, ve které psycholog tvrdil, že pro pracovní růst člověka je dobré čas od času změnit pracovní prostředí a vybrat si jiné působiště. Jedním z důvodů měl být fakt, kdy jemné předivo vzájemných mezilidských vztahů dokáže být časem na pracovišti natolik jemné a vše jím tak mohutně prostoupeno, že pracovní výkon klesne až k naprostému minimu. Dokonce i aktivní pracovník je chycen do této pomyslné sítě, která mu časem nedovolí jeho nápady využívat. Mám k takovým poučkám velmi rezervovaný přístup a v minulosti mi osobní jednání s lidmi a znalost prostředí spíš pomáhala. Tato pracovní zkušenost však ukázala, že poučka pana psychologa občas stojí za zamyšlení.....

.....rozvrhy jsou konečně hotové, zbývá vytisknout verzi pro každého učitele a předat mu tak papír, který na jeden školní rok poměrně značně ovlivní jeho pracovní život. Zarazí mě odpor jedné paní učitelky, ve svém rozvrhu hodin našla odpolední vyučování, se kterým nepočítala. Teď jsem ovšem zaskočen já, jak si mohla zkušená kantorka myslet, že vzhledem ke své skladbě předmětů nebude mít žádné odpolední vyučování? Po názorovém střetu náhodně mluvím se stále žoviální paní zástupkyní 1. stupně, která se jen usměje. "To víš, ta paní učitelka dohlédla na koordinaci při sestavování školního vzdělávacího plánu, což samozřejmě v oboru školství není příliš zaplaceno. Jako mzdu za svojí práci si představovala postup na vyšší pozici, ale tu jsi dostal ty, tak chce mít zaplaceno aspoň privilegovaným postavením a lepším rozvrhem". Jo takhle to je, pomyslí si, moje současná paní ředitelka prostě zaplatila za práci "vylepšeným" postavením na žebříčku zaměstnanců školy, ovšem tu službu jsem měl poskytnout já. Po dalších střetech o rozvrh s touto paní učitelkou se snad spor na chvíli nějak uklidnil a očekával jsem hladký začátek školního roku.

Náhle za mnou s rozvrhem přichází další paní učitelka a ještě má nějaký problém v kabinetě či co. Koukám na ní, zapíši si její požadavky s tím, že uvidím, co lze pro ni udělat. Její velmi samozřejmě jednání mě docela popudilo a tentokrát již plánovaně docházím za kolegyní pro 1. stupeň s otázkou, jestli neví, co je "tohle zač". Chápavě se zatváří, když říká: "ta pozvala v létě ředitelku na svojí chatu a nyní si hraje na její velkou kamarádku po týdnu, který spolu strávily". Ach tak, honí se mi hlavou.

To už mi ovšem klepe na dveře učitel, kterého znám z minulosti. Tomu také odpovídá forma rozhovoru: "Hele, dal jsi mi o jeden dozor víc, ale já se na tebe nezlobím, aspoň všichni vidí, že mě nijak neprotěžuješ, ale tady mám trochu

problém, tady, ukazuje na poslední hodinu ve svém rozvrhu, bych potřeboval být dřív doma.....". Jo takhle, uvidíme co se dá udělat a odcházím na oběd, kde znovu potkávám svojí zkušenější kolegyni, která se zřejmě docela vyzná ve zdejších poměrech. Jsem plný dojmů a tak se při rozhovoru svěřím s návštěvou pana učitele a jeho požadavkem. Její odpověď mě už ani nepřekvapuje : "Joo, ten půjčil ředitelce byt, když u ní přestavovali bytové jádro.....". Aha, začínám toho mít plné zuby.

Naštěstí kritické období začátku školního roku přešlo a vše se nakonec nějak zdárně vyřešilo. Přicházím na poradu vedení školy, kde zastihnu ve velmi družném rozhovoru hospodářku s mojí šéfovou. Ve stejném duchu pokračuje i porada, kontrolují se výplatní listy, ale částky vyjádřené v penězích vidí vždy jen člověk s nejvyšší důvěrou u ředitelky, tedy hospodářka. Já mám možnost pouze ověřit kontrolu přesčasových hodin. Závěrem dostanu neuvěřitelnou nabídku, tahle mladá kolegyně, zabývající se hospodařením školy, si chudinka koupila špatnou židli s nedostatkem stability. Jinými slovy, prostě se jí zalíbila jiná a neví, co s týden starou. Tak snad já, který nesedím tak často, bych si měl její židli odebrat. Beztak si všimla, že moje sezení už není moc dobré. Tohle už mne ovšem naštve, prohodím něco o tom, že sezení si dokážu vybrat sám a mladá paní kolegyně nechť si nechá to své sezení. Po poradě procházím chodbou společně se svojí žoviální informátorkou, když na mojí naštvanost vytáhne již naprosto očekávanou větu : " to víš, tohle je neprostrělitelné, ředitelka jezdí na dovolenou do penzionu, který vlastní rodina hospodářky.....". Sakra....., ale nechci mluvit sprostě.

Problémů není nikdy dost, tak sleduji, že nedávno přijatý přírodopisář v pondělí nepřišel do školy, rychle sestavuji suplování a ptám se šéfové, zda o něm něco neví. Říká, že jí nikdo žádnou nemoc nehlásil. Po pár dnech nový učitel skutečně do školy opět přijde jakoby nic. Naštvaně se jej ptám kde byl, mohl se snad ozvat , je-li nemocný a požaduji od něho neschopenku potvrzenou lékařem. K mému překvapení mi sděluje, že žádnou neschopenku nemá, asi ji někde zapomněl a vše vyřídí s paní ředitelkou osobně. Po pár dnech je jeho nepřítomnost omluvena studijním volnem. Kouknu na svoji informátorku, ta jen pokrčí rameny, co udělal tenhle člověk pro moji šéfovou tak neví asi nikdo.

Po pár dnech mi na stole zvoní telefon. Zvedám sluchátko a slyším hlas svojí šéfové:"kdyby ti někdo volal z vrátnice, že sem přišla na kontrolu ženská od bezpečnosti práce, tak okamžitě pošli zprávu tělocvikářům". Obsah toho sdělení nějak nechápu, raději se jdu zeptat osobně, jak bylo tohle všechno myšleno. Dostává se mi vysvětlení, na jehož základě jsem pochopil termín "Potěmkinovy vesnice". Podle zápisu o bezpečnosti práce musí být lavička na jedné straně chodby vedoucí k tělocvičnám tak, aby nebránila průchodu žáků v případě nutnosti úniku ze školy. Tam je tedy umístěna ve chvíli, kdy dojde k návštěvě

právě zmiňované paní od bezpečnosti práce. V ostatní dny je lavička z hlediska bezpečnosti na místě nevhodném, ale nebrání volnému průchodu do kabinetu a tělocvičen. Tak tedy tělocvikář neustále střídá místo "pobytu" lavičky podle toho, zda je kontrola přítomna, či není. Nechápu, nestačím se divit.....

Procházím školní chodbou, někdo mi hlásil, že možná teče topení, jestli se tam podívám. Za sebou slyším dvě dozorující učitelky: "bacha kontroluje dozory" a slyším i další útržek rozhovoru: "za těmi okny chcípne každá kytka, když není světlo". Tahle druhá část mne zaujala trochu víc a jen náhodně kouknu na okno ve třídě. Sluneční paprsky se lámou ve šmouhách vytvořených prachem a pavouci si v rozích okenních tabulí vystavěli veledílo z pavučin. Během dne potkám svojí hlavní informátorku a ptám se, zda se někdy umývají okna. Je mi sděleno, že zrovna včera. Koukám v němém údivu a informátorka dál pokračuje ve svém vysvětlování: "Někdo ze zaměstnanců školy napíše mytí oken na svojí firmu a jako brigádu mu pomáhají synové paní ředitelky, aby se tak výchovně naučili cenu peněz". Začínám skoro zuřit.....

Naštěstí jdu učit do třídy, kde se snad trochu uklidním. Děti se chovají vcelku dobře a jakýkoli problém s nimi je malicherností oproti tomu, co sleduji jinde. Naneštěstí celou hodinu pod oknem školník seká trávu řvoucím traktůrkem a v mezičase používá křovinořez. To snad ne..... po hodině mě to žene přímo do ředitelny. Paní šéfová ovšem není přítomna a tak znovu potkávám kolegyni, zástupkyni pro 1. stupeň, která mi s úsměvem říká: "To funguje tak, že když školníkovi dojdou peníze, napíše na svojí firmu sekání trávy a křoví na školním pozemku. Faktura je mu v rámci přátelských vazeb ihned proplacena a všechno běží dál. No a ta chvíle nastala právě teď.....". Asi jsem pochopil, který ze zaměstnanců píše na svojí firmu akci okna a vážně uvažuji, jak dlouho se dá tohle vydržet. Funkce statutárního zástupce školy a odpovědnost za 2. stupeň se mi začíná velmi protivit, protože tohle není škola.....

24. Politik ve škole

Stále ve mně ještě bublají dozvuky poslední inspekce, která se oproti předchozímu očekávání změnila v nesložitou kontrolu všech možných papírů souvisejících s výukou. Již týden před touto událostí jsem vše překontroloval a některé z vyučujících požádal o přepsání jimi zavedených třídních knih, jestliže písmo nevypadalo dostatečně čitelně. Do této skupiny pedagogů zapadl také jeden z vedoucích sportovních kroužků, který měl zlepšit svoji evidenci. Naštěstí, vzhledem k začátku školního roku, se jednalo o několikaminutovou práci s novým zapsáním jmen do čistého formuláře. S prací se poněkud opozdil a tak před inspekcí samotnou již nebylo možno po něm vše překontrolovat, ale kde by mohl udělat chybu v tak jednoduchém úkonu, myslím si, když jeho evidenci předávám ke kontrole. Na konci dne slyším, že nám v evidenci chybí jeden žák, tak ať jej do zítra najdeme. Byl jsem skutečně našťvaný, když slyším pana učitele říkat : "není to takový blondáček, je tak toho jsem asi nezapsal do evidence, jak jsem všechny přepisoval...". Na následující poradě s mojí šéfovou vysvětluji tento případ, když pan učitel vstoupí do ředitelny, ze stolu si vezme buchtu, kterou měla paní ředitelka k svačině, usrkne z jejího hrnku kafe a provinile se zatváří. Se smíchem mu odpovídá, že má ale jiný, závažnější prohrěšek. Nedá se nic dělat, vzdávám se, rezignuji, opět další kamarád paní ředitelky.....

V té samé době mi moje šéfká oznamuje: "přijdou do naší školy dvě dámy z politiky, souvisí to s radou školy, prostě popovídají a možná se kouknou po škole". Chvilku pozoruji mírně ustaraný výraz v její tváři, když odpovídám : "co jsou zač ? ". Dostávám neurčitou odpověď : "já moc nevím, ta jedna je v pohodě, taková upovídaná, ale ta druhá prý dokáže být docela šťouravá, tak si dej pozor...".

Po pár dnech máme ve škole skutečně návštěvu z nejvyšších míst příslušejících zřizovateli naší školy, tedy z obecního úřadu. V ředitelně tak poznávám dvě dámy, které se tváří velmi přívětivě. Jedna vyšší, působící více familiérním dojmem, v této chvíli právě s mojí šéfovou vede přátelsky působící rozhovor. Druhá menší, vypadá více odměřeně, do rozhovoru se občas zapojuje, ale většinu času si nechává odstup. To bude ta šťouravá, říkám si. Při vzájemném rozhovoru začínám chápat, proč moje ředitelka měla ke schůzce takový odpor. Politicky vypadají docela aktivně s jasnými názory a ráznější povahou. O řízení školy něco vědí a hlavně to vypadá tak, že by ani v daleko menší míře neschvalovaly to, co se ve škole všechno děje. Nedivím se, že mojí šéfové není úplně tak po chuti, když má ve škole právě tuhle návštěvu. O to více mne

překvapilo, když dostávám úkol ukázat té "šťouravější" političce areál školy. Možná si paní šéfová ani neuvědomovala, jakou odvahu právě prokazuje a nebo dosud vůbec netuší, jak moc mám situace na škole plné zuby.

Vycházíme ven a "paní politička" je sympatická dáma, která má zájem o školu a vše co se v ní děje. Zajímá ji také školní zahrada, později se dozvídám, že má na starosti právě úsek životního prostředí. Jdeme kolem neprořezaných stromků, když namítne, že ten, kdo si od školy pronajal pozemek se stromky, by se o ně mohl také postarat. Říkám ano....., bohužel je mi jasné, že tím někým je školník a nejde o pronájem.....Přicházíme k ošklivé plechové budově, která je částečně zarostlá křovím a obrovské rezavé mapy na jejím plechu naznačují absenci jakékoli údržby. Vyjádření paní, která má moje sympatie, se dalo očekávat. Proč se firma, která v budoucnu evidentně sídlí nepostará aspoň o její bezprostřední okolí, když nájemné musí být opravdu minimální. Raději pokrčím rameny, vysvětlovat, že firmu vlastní také školník, který se o budovu stará v rámci svých pracovních povinností bylo velmi obtížné. Procházíme kolem povyjetého traktůrku na údržbu školního pozemku, kde se shodujeme v názoru, že je dobře, když se někdo takto postará. Raději jsem nezmiňoval skutečnost, kdy nejprve se koupil traktůrek, potom se do něj nalije benzín a v samotném závěru si na připravené zařízení sedne osoba, která vše vyúčtuje na svojí vlastní firmu. Podobně vypadal rozhovor i o využití volného času tělocvičen a s tím související přesné evidence pronájmů. Byl jsem rád, že se společně s paní z obecního úřadu blížíme zpět do ředitelny. Stále více zjišťuji, jak mi funkce zástupce ředitele školy nestojí za to. Nechtělo se mi přinejmenším mlžit v rozhovoru s paní, která logicky předpokládala, že je ve škole všechno v nejlepším pořádku. Po příchodu do kanceláře mojí šéfky následovalo rozloučení a obě dámy odcházejí do svého úřadu. Ve mně zůstal velmi smíšený pocit. Zřizovatel má zájem, aby škola zdárně prosperovala, nadřizené dámy mojí paní ředitelky jsou nanejvýš rozumné osoby a přesto musím stále více vzdorovat myšlence, že se nechci stát "hrobařem" školy, která prosperovala a na kterou jsem chodil jako žák.

25. Náhoda

Jak tak sedím ve své kanceláři, vzpomenu na konspirativní schůzky s mojí současnou šéfovou v době, kdy jsem měl nastupovat na místo jejího zástupce. Tenkrát jsem jí říkal, že se mi na střední škole líbí a měl jsem trochu pochybností, zda udělám dobře, když se vrátím do známého prostředí základní školy. Stále více jsem si začal uvědomovat, že jsem neučinil dobré rozhodnutí a to hlavně v situacích, které měly přijít.....

Dny svižně ubíhají ve školním stresu, o který se poctivě stará vše, co mělo být učiněno již před deseti minutami..... nepřišel kantor - sežeň náhradu, nikdo není na dozoru, dítě má úraz - kdo půjde k lékaři, paní učitelka si nevšimla, že se žáci nevejdou do autobusu při odjezdu na školu v přírodě, ubytovací zařízení pro děti ještě nedodalo potvrzení z hygieny, hlásí se kontrola, co bude programem třídních schůzek, někdo ukradl dítěti boty, a opět nepřišel kantor....., že jsem se až nyní dostal k probrání věcí v šuplíku. Hele, pracovní smlouva, kterou jsem ani pořádně nečetl naplněný důvěrou v milou povahu mojí paní ředitelky. Koukám, že ve smlouvě je nějaký překlep, nebo snad doba určitá byla zamýšlena od samého počátku, budu se muset zeptat. Koukám, moje šéfová o "překlepu" ví a dokonce je ochotná takovou nedokonalost napravit novou pracovní smlouvou. Pochopil jsem, že něco jako roční zkušební lhůta byla radou, kterou školní GURU, tedy vrchní velitelka nedaleké školy, adresovala mojí vrchní vedoucí. Něco se mi na takové "pojistce" nelíbilo a do úvodního ujišťování o podpoře, vyšším platu a jistotě zaměstnání se vloudily falešné tóny. Tak ale co, třeba je to jen nějaká hloupá náhoda, pomyslím si.

"Paní ředitelka nemá čas, rozdej prosím platové výměry svým učitelům", dává mi do ruky štos papírů hospodárka školy. Koukám, že zástupkyně pro první stupeň si nese zase ten svůj balíček, slovo dalo slovo a tak již kontrolujeme, jak mohutný obnos si učitelé ze školy vlastně odnášejí. Nakonec mi nepřipadalo ani nijak divné, že bych jako zástupce pro druhý stupeň neměl znát odměny těch, které řídím. Ano, myslím, že každý trochu zkušenější čtenář uvažuje správně. Málem mi zaskočilo sousto chleba, který pojídám při rychlém listování super tajnými dokumenty. Celá řada vyučujících bere o dost vyšší částku než já, což trochu zamrzelo vzhledem k předchozím slibům, neomezené pracovní době a neustálému řešení krizových situací, asi opět nějaká hloupá náhoda....Dokonce i moje kolegyně na místě zástupkyně pro první stupeň sama uznává, že tahle situace není úplně v pořádku a sama v ředitelně na poradě navrhuje zvýšení mého platu. Nestačím se divit argumentaci vrchní šéfky ..... "on je tady

novej....", bohužel jsem až pozdě pochopil, že situace "novej" je na věčné časy. Nebo snad možná hloupá náhoda.....

Na stejné poradě dostávám otázku, jak rozdáme pololetní vysvědčení. Volím organizačně co nejjednodušší způsob, kdy třídní učitel obdaruje svoje žáčky vždy ve své hodině podle rozvrhu. Pokud by snad takovou hodinu v daný den neměl, nebude problém změnit v rozvrhu tak, aby se každý čekatel na vysvědčení svého papíru s vodoznakem skutečně dočkal. Konečně se paní ředitelce nějaký nápad také líbí a organizace je domluvena. Oznamuji tedy předpokládaný průběh pololetního zúčtování "svým" kantorům, když slyším námitky. Paní učitelka si myslela, že vysvědčení rozdá daleko dříve a potom se půjde domů. Chápu její pocity, také kdo jiný by se měl hlásit o svá práva než ta, která tak tvrdě bojovala za vyučování bez "odpoledky" na svém rozvrhu. Pevně držím dohodu s paní ředitelkou a znovu zopakují průběh dne. Druhý den přicházím s dobrou náladou do školy, když slyším šéfkou: "hele změnila jsem to rozdávání vysvědčení, ona to paní učitelka chtěla jinak". "Zapoměla jsi dodat moje kamarádka", říkám si a po celý den jsem v mírně vytočeném stavu. Těch náhod začíná být příliš mnoho....

Při rozhovoru s vyučujícími se začínají hromadit stížnosti na skupinu žáků, kteří nejsou ochotni respektovat kázeň při výuce. Vyučujících s žádostí o nějaký zásah stále přibývá a tak zjišťuji, že většina z "neukázněnců" jsou vážení reprezentanti školy v různých sportovních disciplínách. Vytahuji trumf a společně s učiteli vyhlásíme "sankce" za nekázeň. Škola nadále o takové reprezentanty nestojí a na sportovní utkání napříště pojedou ti, kteří nemají kázeňské problémy. Výsledek sportovního klání možná nebude příznivý, ale "neukázněnci" dostanou jasný signál o nějaké hranici. Chvilku se dokonce zdá, že všechno funguje, když o přestávce procházím chodbou a v jedné ze tříd jsem nespatriil chlapce, který měl zakázáno na sportovní utkání jezdit. Bylo mi to divné, protože ještě první hodinu jsem jej ve třídě viděl. Zajímám se o to poněkud hlouběji a výsledek mě šokoval. Dobrá duše mi prozradila, že spřátelený tělocvikář s paní ředitelkou volal na její osobní mobilní telefon, potřebuje právě tohoto a žádného jiného hráče. Moje šéfová pak byla ochotna nasednout do svého osobního automobilu a dělat pro "sportovní hvězdu se zákazem činnosti" taxislužbu. To vše ovšem až po mojí hodině, nemusím přece vědět všechno. Fakt, že jsem se o té skutečnosti dozvěděl je hodně hloupá náhoda.....

Tak a dost, končím, v rychlém sledu žádám o uvolnění z funkce a podávám výpověď....Oslovím několik středních škol, mezi nimiž je i jedna, o kterou mám mezi ostatními daleko větší zájem. Bohužel, žádné místo na ní není volné, snad až za rok. Domluvím se tedy s průměrnou střední školou, když dostávám kouzelný e-mail. Na škole, které dávám od začátku přednost, se místo přece jen

neočekávaně uvolnilo, mohu nastoupit. Po dlouhé době konečně jedna skutečná náhoda, která je pro mne příjemná. Na novou práci se moc těším, ale to už je jiný příběh, který nenapíši nyní, ale možná po letech.....